

FÜGGETLEN UJSÁG

MEZŐGAZDASÁGI, SZÖVETKEZETI ÉS TÁRSADALMI KÉPES HETILAP,
GAZDASÁGI EGYESÜLETEK ORSZÁGOS SZÖVETSGÉNEK KÖZLÖNYE A MAGYAR NÉP SZÁMÁRA

MEGJELEN MINDEN VASARNAP.

Egészévre 8 korona
Félévre 4 korona
Negyedévre . . . 2 korona
Egyes szám ára 16 filler.

Felelős szerkesztő:

SZILASSY ZOLTÁN

az Orsz. Magy. Gazd. Egyesület szerkesztő-titkára.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST,

IX. ker., Üllői-út 25. szám. (Köztelek).

Karácsony 1904.

Örvendjünk mindnyájan az Ur angyalának,
Ki örömhirt hoz a földre Máriának.
Betlehem városban, egy kiesi jászolban
Az ígért Megváltó oly szegényes sorshoz
Eljőve valóban.

Aki ma született, eljön szent országa,
Megéri az ember édes boldogsága.
Már hallom, hogy zengi közösen föld és ég:
Hozsánna az égnek! hozsánna dicsőség
A földnek békesség.

P. J.

Karácsony ünnepén.

Megszületett a világ Megváltója, az Isten-ember, hogy megváltsa eredeti bűnétől az emberiséget, melyben az született.

A megváltó születésének emlékezetét ünnepeljük szent karácsony napján, a szeretet ünnepét, mert Jézus legfőbb tantétele: a *szeretet* volt.

Tán soha a magyar nemzet életében jelentőségesebb nem volt a szeretett ünnepe, mint az idén, amidőn honfi szívek aggodalommal néznek a haza jövő sorsa elé. Alkotmányos életünk iránya úgy elterelődött, hogy a jó Isten a megmondhatója, mikor jön el a békés munkálkodásnak, minden magyar ember által epedve várt ideje.

Lehet, hogy a szeretet ünnepén beszáll a szívekbe a szeretet s ennek vértjei alatt megszületik a béke fehér galambja is. Szinte csudálatos dolog, hogy annyi tapasztalat után sem tanultuk meg meg azt, hogy a szeretetben van az egyedüli igazság és semmiféle törvény nem vezethet megelégedésre, amely nem a szeretet jegyében születik meg. A tapasztalás ugyanis azt mutatja, hogy éppen azok szenvedtek legtöbbször az igaz ügyért, akiknek lelkében a szeretet rugója sohasem bénult meg.

A szeretet törvényét kell tehát átéreznünk, hogy közöttük boldogtalanok ne legyenek, hogy a békés haladás napfényes, derűs időszaka elkövetkezzék erre a szegény magyar hazára, mely annyi sorscsapás dacára is a miénk, ami forrón szeretett hazánk.

A szeretet ünnepén, a világ Megváltójának születése napján szálljon tehát a magyar szívekbe a Krisztusi szeretet, érezzék át azok, akik ennek az országnak a sorsát intézni hivatottak, hogy a szeretet jegyében sok üdvös alkotás létrehozható, a legnagyobb ellentétek is elsimíthatók, a legnemesebb munka végezhető.

És most, karácsony ünnepén, midőn elpihen a szeretet melegénél a család s az isteni szeretet elsimítja a homlokról a barázdákat, a szeretet derűje világítja be a családi hajlékokat, gondolkunk azokra is, akiket a sors nem áldott meg azzal, ami a testnek föntartásához nélkülözhetlenül szükséges: a szegényekre, a nincsetlenekre. A szeretet ünnepén mindenki, akinek fölöslege

van, adjon a nélkülözőknek, ossza meg fölöslegét azokkal, akik hiányt, szükségét érznek. Mert csak úgy léssen ez az ünnep igazi ünnep, ha a szeretet varázsereje övedzi körül:

„Hozsanna Dávid fiának! Áldott, ki az Úr nevében jön.“

„Mert ma született a ti üdvösségetek!“

H. A.

Az új választások előtt.

Az országos zür-zavar karácsonyi meglepetésül a szeretet és béke ünnepére elhozta a gyűlölködés mételeyét: az új választásokat. Az egyesült ellenzék nem engedte, hogy a kormány a jövő évi költségvetést megszavazza. Így ex-lexbe jut ismét az ország. Egyik törvénysértés a másikat éri és mindezt egy új választással tetézik, mely ex-lexben, tehát törvényen kívüli időben esik. A kormány a nemzetre hivatkozik, az egyesült ellenzék szintén a nemzetre hivatkozik. Tehát dönteni fog a nemzet. Az előzményeket ismertetjük lapunk karácsonyi mellékletén az év történetében, amik következnek, arról előre nem beszélhetünk. Lesz zaj, láрма és rábeszélés, de lesz itatás is. Azonban mi bizunk a magyar nemzet őszerejében és hiszszük, hogy amikor tette kerül a sor, ott megállja helyét, dönteni fog úgy, amiként a szíve sugja. Nagy megpróbáltatás előtt áll az ország, de reméljük a legjobb kibontakozásban.

Felemelték a 48-as honvédek nyugdíját.

A miniszterelnök utóbbi napokban kiadott rendeletével az 1848—49. honvédtizedesek és közvitéztek nyugdíját 1905. január hó 1-től felemelte, még pedig a tizedesek nyugdíját az eddigi évi 96 koronáról 120 koronára s a közvitéztek nyugdíját az eddigi évi 72 koronáról 96 koronára. Hasonló összegekre emeltettek fel az 1848—49-iki honvédtizedesek és közvitéztek özvegyeinek nyugdíjilletményei is.

Ezzel egyidejűleg az öreg honvédek illetményei felvehetésének megkönnyítése céljából megengedte, hogy jövőben azon egyének, a kik nem az adóhivatal, illetve állampénztár székhelyén laknak és illetményeiket nem közvetlenül az adóhivatalnál, illetve állampénztárnál óhajtják felvenni, illetményeik felvehetésénél az illetékes községi (kör) jegyzői hivatalos közbenjárását vehessék igénybe. Az 1848—49-es honvédtizedeseknek ily módon való kifizetésével kapcsolatos postai szállításokra a postai portómentesség is engedélyeztetett. A miniszterelnök ezen rendeletét megfelelő közhírré tétel végett megküldötte az összes törvényhatóságoknak azzal, hogy az összes községi (kör) jegyzők baladéktalanul utasítandók, miszerint azon igényjogosultak nyugtáit, a kik illetményeiket a jövőben a községi jegyzők közben-

Jobb és megbízhatóbb magvakat

nem is ajánlhatunk mint a minöket 30 év óta

MAUTHNER ÖDÖN

császár és királyi udvari szállító
magkereskedésében k a p h a t. <<

járásával óhajtják felvenni, a jegyzők az illetőktől minden hó 28-ig vonják be, életbenléti záradékkal lássák el és megfelelő kimutatás kapcsán kifizetés végett haladéktalanul az illetékes királyi állampénztárhoz terjesszék be: a királyi állampénztáraktól hozzájuk küldött illetményeket pedig az igényjogosultak között osszák szét s ennek megtörténtét a felek fizetési könyvecskéinek megfelelő rovatába jegyezzék be s fizetési könyvecskéket a feleknek adják vissza. A miniszterelnök arra nézve is intézkedett, hogy a községi (kör) jegyzők közvetítésével kifizetésre kerülő *honvédmegnyugdíjakból semmit sem szabad levonni* s így az öreg honvédek minden fáradság és költség nélkül ezután *lakhelyükön* kapják meg nyugdíjaikat, melyekért eddig gyakran 20—25 kilométer távolságra kellett fáradniok s az ugysis csekély nyugdíj fölvehetése végett aránytalan kiadásokat szenvedniök

Könyvtárt a honvédségnek.

A Felvidéki Magyar Közművelődési Egyesület fölvetette azt az eszmét, hogy a magyar nyelv és szellem terjesztését a magy. kir. honvédségnél, a közös magyarországi ezredeknél, addig is, míg felsőbb helyről valamely hivatalos intézkedés történik, a magyar társadalom, illetőleg a magyar közművelődési egyesületek vegyék a kezükbe. Ennek kíván szolgálni azzal a példával, hogy Nyitrán a magy. kir. 14. honvédgyalozezred parancsnokságánál *felállítja az első honvédségi könyvtárt*. A honvédelmi miniszter az ezred parancsnokságához intézett leiratban már intézkedett, hogy az ezred a FMKE-nek ezt a hazafias ajánlatát elfogadja.

A FMKE-nek az a terve, hogy anyagi erejéhez mérten Nyitrán, Léván, Besztercebányán, Balassa-Gyarmaton, Trencsénben és Liptó-Rózsahegyen mindenütt a honvédség legénységének állít ilyen könyvtárakat, azután előterjesztést fog tenni a cs. és kir. hadügyminiszteriumnak, hogy az egyesület működési területén állomásozó cs. és kir. magyar ezredekben is állíthasson legénységi könyvtárakat. Ezek a könyvtárak nagyobb részét népies modorban írt magyar történelmi vonatkozású művekből állanak. A hazafias indítványt, a melyet remélhetőleg az összes magyar közművelődési egyesületek magukévé fognak tenni, az egyesület igazgatósági választmányi ülésén az elnökség megbízásából Clair Vilmos főtitkár terjesztette elő alapos indokolással, mire az igazgató választmány a költségeket megszavazta.

Biztató jelek.

— Hogy megy a banküzlete? Van-e már valami hire?

— Ojjé, már mindenki ismer. Ma csak tizenkét könyvvügnök kínálta megvételre a büntető törvénykönyvet.

Az orosz-japán háború.

Az elmúlt héten nagy események folytak le ismét a kelet-ázsiai harc téren, melyekről a következőkben számolunk le:

Port-Artur végnapjai.

Port-Artur képe borzalmas látványt nyújt, mióta a 203 méteres dombot a japánok elfoglalták. Napnap után felgyul az új városrész, mely 30 millió rubelbe került és ott többé nincs maradás az oroszok részére. A belső kikötőben levő hajók mind víz alá merültek. A gutolsó volt a „Szobasztopol” orosz hadihajó az elmerülésben.

Stössel orosz tábornok, Port-Artur hős védelmezője.

A japánok a szombatról vasárnapra virradólag tíz órai küzdelem után elfoglalták a Tunkikvansan-erődöt, amely az ugynevezett Sárkányhegy tetején épült és a fővédelmi vonalban van. A Tunkikvansan-erődnek és a 203 méteres dombnak birtokában a japánok abba a helyzetbe jutottak, hogy a régi várost és az ottani telepeket, arzenálokot és raktárakat

Minden gazdaságban nélkülözhetetlen eszközök

az országszerte első helyen elismert kitűnő szerkezetű és legolcsóbb

„Eredeti Kalmár-rosták” és terménytisztító gépek.

Elsőrendű hazai anyagból gyártunk ezidőszerint 15-féle nagyságban, különböző szerkezetben a gazda minden követelményének legjobban megfelelő általános terménytisztításához berendezett különleges gépeket, szelelő és magválasztó rostákat, kézi vagy hajtórőre alkalmazva. — **Ez évi újdonságainkról szíveskedjék ingyen árjegyzéket kérni.** — Minden esetleges kérdésekre azonnal és díjtalanul válaszolunk.

Kalmár Zs. és Társa különleges terménytisztító gépgyára

Telefon 69. szám. — Sürgőnyezim: Kalmár-rostagyár. — HÓDMEZŐ-VASÁRHELYEN.

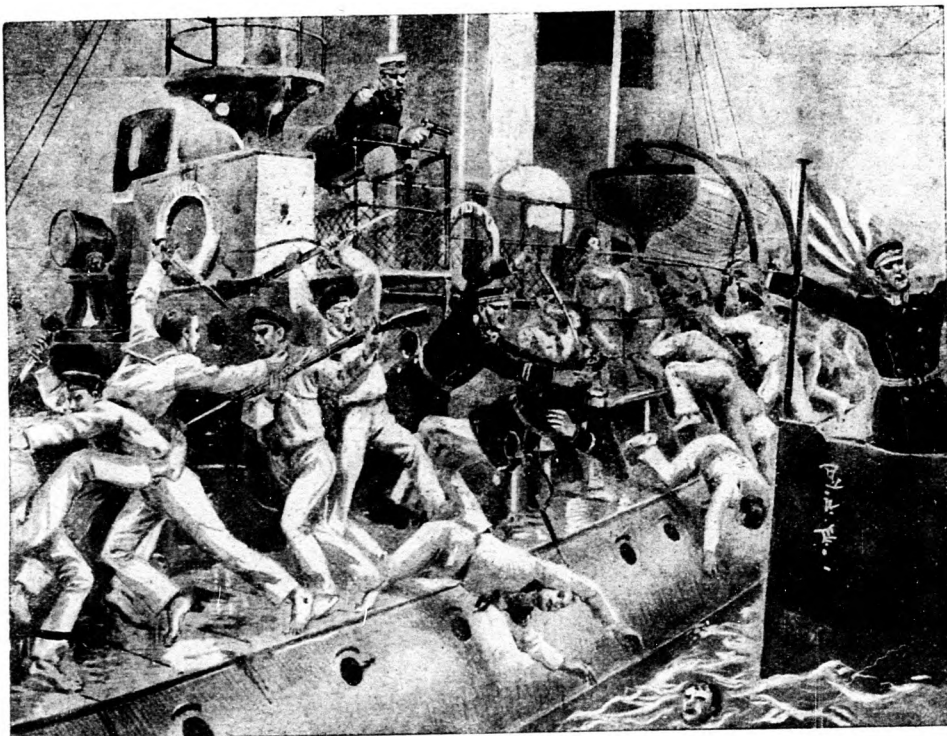
könnyen elfoglalhatják. A Tunkikvausan-erőd elfoglalása nagyobb jelentőségű a 203 méteres domb meghódításánál, mert ez utóbbinak bevételével a port-arturi kikötőben vesztéglő 7 orosz hajó elpusztítását eredményezte ugyan, míg a vasárnapi siker a város és vár elvesztésének lehet alapja.

A japánok hősiessége.

Jecó parancsnok és Nagakava hadnagy magartartása a „Szebasztopol” orosz hajó támadásakor különös bámulatot kelt. Jecó parancsnok hajórajával javítással foglalkozott, amikor elhatározták a támadást. Sikertelenül neki naszádjait időben a helyszínre vezetni.

A balti hajóraj.

A Keleti-tenger felé siető orosz balti-hajóhad nem sok reménnyel nézhet a jövő elé, mert az a hét hatalmas hajó, mely Port-Arturban volt, teljesen elmerült. Most csak Wladivosztok lehet az irány, ahol még van három nagyobb orosz hadihajó és néhány kisebb naszád, de a teljes japán hadihajók erejével kell megmérkőznie, mielőtt Wladivosztokba érne. Ahhoz pedig, hogy győzzön az orosz balti-hajóraj, nincsen remény.

Az orosz-japán háborúból. Küzdelem a tengeren.

Engedelmet kapott, hogy a hajókhöz esatlakozzék és a vakító tengeri viharban is ráakadt a „Szebasztopol”-ra. Oly közel fért hozzá, hogy hallotta az oroszok beszélgetését és kilőtt egy torpedót. Amikor még jobban közeledett, újra kilövetett egy torpedót. Ekkor ellenséges granát találta és darabokra tépte. Nagakava hadnagy segítségére sietett egy másik bárkának a pusztító tüzelés ellenére. Bárkáját többször eltalálták, de sikerült neki a veszedelemben lévő másik bárka legtöbb emberét megmenteni. A támadásra több önkéntes jelentkezett, mint amennyire szükség volt. Togo tengernagy valószínűleg egy fiatalabb admirálisra bizza az ostromokat és visszatér Tokióba, ahol a császár fényes fogadásban akarja részesíteni.

A mandzsuriai harcztér.

Az oroszok földbeásott táborgyűrei a Hunhótól 160 kilométernyire lévő ponttól egészen azokig a hegyekig terjednek, amelyek a Hunhót a Saho forrásaitól elválasztják. Középen majdnem szakadatlanul folyik a küzdelem. A szélső szárnyon az ellenfelek mintegy 8–12 kilométernyire vannak egymástól. A közbeeső helyterületet közben harcztérül használják fel. Mindegyik fél meg akarja akadályozni a másikat abban, hogy a csapatokat a téli szálláson zaklassa. Az állás körülbelül ugyanolyan, mint Liaojangnál volt. Rennenkamp tábornoknak megközelíthetetlen az állása a Talién-szoroson túl lévő területen, ahol ötnapos ütközet folyt le.

Élelmi szerek értékesítését eszközlik az előírt % mellett. Fejvilágosítást és csomagolási utasítást ingyen nyújt tagok és nem tagoknak.

☐ Azonnali készpénz- ☐
☑ elszámolás. ☑

MAGYAR GAZDÁK VÁSÁRCSARNOK ELLÁTÓ
SZÖVETKEZETE

HATÓSÁGI KÖZVETITŐ

Budapest Székesfehérváros Központi Vásárcsarnokában.
SÜRGÖNYCZIM: AURORA—BUDAPEST.

Értékesítésre elfogad: ✓
Husneműket, füstölt
húst, vadakat, szárnyasok-
kat — élő és leölt állapot-
ban, tojást, vaját, halat,
burgonyát, káposztát, zöldség-
féléléket, gyümölcsöt stb

• SZÖVETKEZETI ÉLET •

Karácsony ünnepén.

Az esztendő utolsó perceit aranyozza be a legszebb ünnep, a szeretet nagy ünnepe: *Karácsony*. A mi szívünket is ünnepi áhítat tölti el ma, egy esztendő minden küzdését, minden sikerét elfeledjük, a szeretet lesz urrá bennünk, a mely nem enged szomorkodni a balsiker fölött, nem enged örvendezni a sikerben.

Csendes megihletődéssel tekintünk vissza a lefolyt esztendőre, a mely fényes volt a magyar szövetkezetek történetében. A mi bizodalunk a magyar nép öserejében nem volt hiabavaló, történelmi nagy hivatását most is betölti az a nemzet, a mely évszázadokon át közvetítője volt a nyugoti nagy országok haladásának kelet felé.

Eljöttek hozzánk a nyugoti apostolok és meggyőződtek arról, hogy a szövetkezetek terjedésének Magyarország nem volt akadálya soha, sőt a társadalmi szervezkedés ezen jónak bizonyult eszközeit ugyanoly mértékben használja, mint nyugoti szomszédai.

Eljöttek hozzánk a nyugoti apostolok és látták azt is, hogy Magyarországon a szövetkezeti ügynek *ellenségei* vannak. Csodás dolognak tartották ezt; hihetetlen dolog is, hogy egy nemzet haladásának magának a nemzetnek fiai közt akadjanak ellenségei.

Igaz, hogy a szövetkezeti ügy, dacára az ellenségekedésnek, dacára az aknamunkának, nap-nap után jobban erősödött s ma már megtörik rajta az ellenségeskedők minden fegyvere; de hát szabad volna ennek így lenni?

Karácsony ünnepén elvencul lelkünk előtt az esztendő története. Emitt látjuk a szövetkezeti eszme izmos életerős fáját. Amott látjuk azokat, a kik a fa gyökereit alá akarják ásni. És bár a fa szívósan ellenáll minden rombolásnak, a mai nap még se tudunk ezen örülni. A sikernek az a apja mások! al-sikere volt. A győzelmi babér a harcok mezején termett. A szövetkezeti eszmének pedig nem harcra, hanem békére van szüksége.

Karácsony ünnepének áhítatkeltő varázsában bár kigyulna a béke esillaga, bár fénye világosságot teremtene azok elméjében, a kik önzésből, elfogultságtól ma küzdenek a szövetkezetek ellen.

Legyen urrá bennünk az a szeretet, a melynek a tizenkilenceszáz év előtt megszületett Megváltó volt az apostola.

!!! Kliséket olcsón !!!

A „FÜGGETLEN UJSÁG“-ban megjelent képek lemezeit (kliséket) olcsón kölesön adja, esetleg eladja

a „Független Ujság“ kiadóhivatala.

(Budapest, IX., Üllői-ut 25.)

Előfizetőinkhez.

Január 1-én a **második évtizedbe** lép a „Független Ujság“. Immár tizesztendős pályafutás tanuskodik arról, hogy a nemes küzdelemtelen megállottuk helyünket, előfizetőink tábora pedig velünk egyetézve gyarapodott. A második évtized küszöbén egy pár szavunk volna a mi kedves előfizetőinkhez, amit a következőkben foglalunk össze:

- A „Független Ujság“ 1905 január 1-től kezdve **kibővül**, amennyiben a laphoz mellékelve egy érdekes regény közlését kezdjük el. **Minden számhoz 8 oldalnyi könyvalakban nyomtatott szép regény** lesz csatolva, melyet az előfizető összegyűjt és pompásan bekötet, miáltal **teljesen ingyen** egy érdekes és becses **kis könyvtárhoz jut**.
- A „Független Ujság“ ma a polgári osztály legelterjedtebb lapja, amely polgári osztály pedig a nemzet zömét alkotja. Ezért szószólója e lap a polgárok érdekeinek, küzd a földmives és kisiparos jóvoltáért és a tisztességes munka védelméért.
- A „Független Ujság“ bő és tanulságos gazdasági tartalommal jelenik meg, mely a földmivelő tudnivalóinknak kincsesháza, a hasznos gazdálkodás kulcsa. De ezenkívül a vidéki gazdaközönség boldogulására szükséges törvényhozási és társadalmi intézmények létesítését sürgeti.
- A „Független Ujság“ a szövetkezeti részben tárgyalja a **szövetkezeti tudnivalókat**, valamint minden idevágó kérdésre felvilágosítást nyújt a lapban is, de ha szükséges, levélben is.
- A „Független Ujság“ mulattató része szívet, lelkét nemesítő szórakozást nyújt a legelső magyar íróktól. De képes élecekben is bővelkedik a lap, mert sok benne a kacagató adoma.
- A „Független Ujság“ képei mindig időszerűek. **Az orosz-japán világháborút** írásban és számos eredeti képben mutatja be olvasóinak. Minden számban egy jeles ember arcképét közli és ezzel együtt **8—10 kép díszíti a lap minden számát**.
- A „Független Ujság“ hetenként több regénykötetet sorsol ki talány-megfejtői között. A leveles szekrényben pedig **minden kérdésre válaszol** az előfizetőknek. **A sorsjegy-húzásokat is ellenőrzi**, ha egy levelező-lapon a sorsjegy nevét és számát beküldik.
- A „Független Ujság“ minden előfizetőjének küld ujévi ajándékot. Az idén is **teljesen ingyen** küldjük el az 1905. évre szóló „**Szövetkezeti és Gazdasági Évkönyv**“-et, mely a naptári részen kívül szövetkezeti, gazdasági és társadalmi olvasmányokkal, valamint sok szép képpel van tele.
- A „Független Ujság“ előfizetési ára **egy évre 8 korona, félelvre 4 korona**. Mutatványszámot mindenkinek küldünk, ha egy levelező-lapon a kiadóhivatalhoz fordul. Bizton reméljük, hogy előfizetőink nemesak maguk támogatják a lapot, hanem minden előfizető igyekezik fog **még egy új hívet** szerezni a „Független Ujság“ tíz év óta lengő zászlója alá.

Előfizetést legcélszerűbb postautalvánnyal beüldölni. Hazafias tisztelettel a

„FÜGGETLEN UJSÁG“
szerkesztősége és kiadóhivatala
Budapest, IX., Üllői-ut 25. (Köztelek.)

Boldog karácsonyi ünnepeket kívánunk olvasóinknak!

A király karácsonya. *Ő Felsége* december 24-én reggel Wallseebe utazott, hogy a karácsonyi ünnepet *Mária Valéria* főhercegnőnél és *Ferenc Salvátor* főhercegnél töltsse. 28-án ismét visszatér Bécsbe.

Ujév az udvarnál. Az évforduló alkalmából évente szokásos ujévi gratuláció december 31-én lesz a budai királyi várpalotában. Az üdvözléseket *Apponyi* Lajos gróf magyarországi udvarnagy és felesége veszi át.

A „SZÖVETKEZETI ÉS GAZDASÁGI ÉVKÖNYVET”, melyet karácsonyi ajándékkul szántunk olvasóinknak, az ujévi számmal fogjuk megküldeni úgy a régi, mint az ujonnan belépett előfizetőinknek. A „Független Ujság” 1904. évről szóló tartalomjegyzékét szintén ezen számmal küldjük szét.

„Emese királyné kincsei”. Ez a címe a „Független Ujság” új regényének, melyet *Magyar Gyula*, az országszerte kedvelt író egyenesen lapunk részére írt. Uj regényünk nem a lap hasátjain jelenik meg, mint az előzők, hanem *teljesen külön alakban*, melyet az olvasók összegyűjtve beköthetnek és így a „Független Ujság” regényeiből éveksorán egy *egy kis könyvtárhoz jutnak teljesen ingyen*. A lapban a regény-mellékleten kívül minden héten érdekes és hasznos mulattató rész lesz, mely kedves szórakozást nyújt olvasóinknak.

Uralkodók karácsonyi ajándékai. *Vilmos* német császár szokásához híven az idén idén is vaddisznófejet küld karácsonyi ajándékkul *Edvárd* angol királynak. Általában szokásuk az uralkodóknak, hogy jó ennivalókkal lepik meg egymást. Az *orosz cár* egy hordócska legfinomabb káviárt szokott küldeni a német császárnak; az angol király pedig sandringhami birtokáról való kitűnő pulykával és rostbeffel szolgál *Vilmos* császárnak.

József Agost főherceg vadászatai. *József Agost* főherceg kisjenői uradalmában és mezőhegyesi bérelt területén most fejezték be az őszi, illetőleg téli nagy

vadászatokat, melyeken résztvettek a főhercegen és nején kívül *Konrád* bajor herceg, *Köburg Fülöp* herceg. A vadászat december 12-től december 17-ig, hat napig tartott és naponta tíz-tizenkét puskás vett benne részt. A vadászat eredménye felül mult minden várakozást. *József Agost* főherceg egymaga 1176 vadat lőtt, *Augusztla* főhercegnő, 462 vadat ejtett el.

Kohl Medárd püspök Rómában. *Kohl* Medárd püspök, *Nemes* Antal dr. budavári apátplébános kíséretében Rómába utazott, hogy a pápa előtt az évforduló alkalmából tolmácsolja *Vaszary* Kolos tiberos herceg-primás szerenese kívánatait. *Kohl* püspök január 15-ig marad Rómában, hogy résztvehessen a magyar szentek tölívató szertartásain és egyéb egyházi ünnepeken.

Krüger utolsó útja. A legyőzött burok elnökét, *Krüger* Pált, szombaton temették el nagy ünnepélyességek között Pretóriában. A gyászünnepen mintegy kétezer bur vett részt. Három hollandus pap mondott gyászbeszédet. Az elhunyt hazaszeretét és példás vallásos életét dicsőítették. *Bosmann* főszónok kifejtette, hogy a burok hívek az új zászlóhoz, a szabadság és egyenlőség jelképéhez, de sohasem szabad megfélekedniük *Krüger* alapelveiről. Kell hogy a nép kövesse fejlődésének *Krüger*től előirt irányát. A sirnál *Schalk-Burger*, *Devett* és *Botha* beszélt. *Schalk-Burger* az elhunyt békitő jellemét dicsérte, *Devett* kifejtette, hogy *Krüger* ideálja az volt, ami a két régi köztársaság lakosságáé. *Botha* a burok *Krüger*jét a zsidók *Mózes*ével hasonlítja össze. A Vál-folyamtól északra levő birodalom, amely az egyik tengertől a másikig ért volna, volt az ideálja. Ez ma is lehetséges az Angliával szemben való hűség mellett is. A fehér faj egysége Dél-Afrikában szükséges. Örömmel látja, hogy az angol és hollandus telpek közösen tisztelik a nagy halottat. *Botha* egységre int, majd fölolvasta *Krüger* utolsó levelét. A temetés alatt *Edvárd* király parancsára huszonegy ágyulóvés dördül el. A gyászünnepeken résztvettek Dél-Afrika minden részéből a kiküldöttek, az angol kormány és a gyarmatok képviselői. A gyászmenet útján harmincezer ember állott sort.

Vilmos császár a zongora ellen. *Vilmos* császár mindig megtudja lepni a világot valami rendkívüli dologgal. Egy berlini zenetanár révén, aki nemrégiben zenei előadást tartott a császár előtt és vele huzamosabb ideig beszélgetett a művészi kérdésekről, az a hír szivárgott ki a berlini udvarból, hogy *Vilmos* császár nagy ellensége a zongorának. A császár ugyanis ez alkalommal így nyilatkozott:

— A modern zenészek a zongorából valósággal butort csináltak a mely a legtöbb embernek zenei érzékét csak tompítja. Igazán a zongorát csak az egészségre ártalmas tornaeszköznek lehetne nevezni.

Rovar és husrostos

„Orpington” melasse baromfi abraktakarmány felülmul és pótol —
minden más takarmányt

tartalmaz: melasset (20% cukortartalommal), buzakorpát, tengeri darát, kendermag pogácsát, foszforsavas meszet, rovar és husrostokat. Ára 10 korona 50 kilogrammonként.

Előnyei: feltűnő gyors hizás, korai tojóképeség, kitűnő husképzés, szaporodó tollasodás, feltétlen sulyszaporulat minden más takarmányozással szemben.

Erőtakarmánygyár Részvénytársaság Igazgatósága.

Gyárak: Budapest, Hatvan, Totmeyer.

Központi iroda: Budapest, IX., Ullői-ut 117.

(Telefon 51—32.)

A szuperfoszfát műtrágyázásról.

Lapunk előző számában megemlékeztem a szuperfoszfát minéműsége, előállítására, hatása a foszforsók pótlási módjáról és arról, hogy hol és mely növények alá használható sikeresen. Most már az a kérdés, mennyi szuperfoszfát trágyát használjunk, mely időközben, honnan és miként vásároljuk azt be, végezetül pedig, hogy melyek a szuperfoszfát trágyázásnak a gyakorlatban tapasztalt eredményei. Vegyük ismét egyenként sorra e kérdéseket: *mennyi szuperfoszfáttal trágyázunk?*

Ez ugyan még jóformán eldöntetlen kérdés, de annyi már is bizonyosnak látszik, hogy minél mélyebben szántunk és minél erősebben trágyázunk istálló trágyával, annál több szuperfoszfátot használhatunk. De önként felmerül a kérdés, hogy miért kell fokoznunk a szuperfoszfát trágyázást, éppen a bő trágyázással kapcsolatban, a mikor ugy lehet a tápanyagok fölöslegét visszük ki a földre? A magyarázat egyszerű. A talaj három fő tápanyaga, a nitrogén, a kálium és a foszfor, hatásukban kölcsönösen kiegészítik egymást. A minthogy téstás ételt nem lehet készíteni tisztán lisztből, hanem sót és vizet is kell venni hozzá, hogy az emberi gyomor megélvezhesse, aminthogy tisztán husból az ember sem táplálkozhatik, és megkivánja hozzá a főzeléket, a téstát vagy legalább is a kenyeret: azonképpen a növény gyomra is e fenti három táplálék megfelelő keverékét bírja csak jövedelmezőleg kihasználni és fejlődésében mindig ahhoz a tápanyaghoz alkalmazkodik, a mi legkevesebb a földben.

Ha az agyagos földben sok a humusz, a mikor persze a nitrogén és a kálium bőségesen találtatódik, akkor a megfelelő foszforsav, tartalom híján, a talaj bőven meghajtja ugyan a szalmát, de hamar megdől és a szemképződés hiányos lesz. Ez annál inkább bekövetkezik, minél több istálló trágyát hordatunk ki a földre. Mert az istálló trágya, — éppen azért, mert az állatokat nagyobbrészt szálás és gumós takarmánnyal etetjük, holott a gabonatermést eladjuk, — sohasem tartalmazza e három tápanyagot a megfelelő arányban. Van abban sok nitrogén és kálium, de rendszerint kevés a foszfor. Ha tehát a megfelelő növényi tápanyagok kiegészítéséről gondoskodunk, ugy első sorban a foszforsók pótlásáról kell gondoskodnunk.

Tiszta sor már most, hogy a gazdag istálló trágyázással minél több nitrogént és káliumot adagolunk, annál több foszforsót kell műtrágyázásként pótolnunk, hogy a gazdag istálló trágyát teljesen kihasználhatóvá tegyük. Ezt a mennyiséget természetesen ma még

határozottan nem állapíthatjuk meg. Közönségesen 30 kilogramm tiszta foszforsót szoktak ajánlani egy katasztrális hold földre. Ez megfelel 150 kgr. foszforsó tartalmu műtrágyának. Lehet ennél többet, lehet kevesebbet jövedelmezőleg használni, de hogy mi a legmegfelelőbb mennyiség, azt a gazda csak próbák útján állapíthatja meg.

Egyelőre csak annyit mondhatunk, hogy a talajfoszforsav szükségletét az eddigi tapasztalatok szerint katasztrális holdankint 150 kgr. 18—20%-os szuperfoszfáttrágyázással bőségesen pótolhatjuk. Ezek oly számadatok, a melyeket a kisgazda is bizvást alkalmazhat.

Mily időközökben használjuk a szuperfoszfát trágyát? Miután a szuperfoszfát hatásában csak kiegészítője az istálló trágyázásnak, tiszta sor, hogy annak alkalmazásával az istálló trágyázás turnusához alkalmazkodunk. Közönségesen azt vehetjük fel, hogy a mint legcélszerűbb a 4 esztendőre szóló istálló trágyázás, azonképpen elegendő 4 esztendőben egyszer szuperfoszfáttal trágyázunk. Ebből természetesen az következik, hogy az istálló trágyával egyidejűleg a szuperfoszfátot is hintsük szét. A gyakorlat mégis az, hogy az istálló trágyát a kapások alá hordatjuk ki, ellenben a szuperfoszfátot a rá másod, vagy harmadévből következő gabona vagy takarmányfeleség alá szóratjuk ki. A minek az a magyarázata, hogy az istálló trágyában levő foszforsók az első egy-két esztendőben felszívódnak, és a szuperfoszfáttrágyázás a harmadik és negyedik évben egészíti ki ezek hatását.

A gazdák és a hadseregellátás.

A honvédelmi és a földmívelésügyi miniszter a gazdák tájékoztatására összeirták azokat a tudnivalókat, amiket a gazdáknak tudniok kell, akik a katonaságnak terményeket akarnak eladni. A katonaság a gazdákától búzát, rozsot, kétszerest, zabot, szénát, szalmát vesz s ezeket a terményeket vagy írásban vagy közvetlen az eladásra kínált termény bemutatásával lehet megvételre ajánlani. A katonai igazgatás nem az egész évben vásárol be, hanem bizonyos periodusokban s ezeket a határidőket községekben kihirdetik. Ha a gazda írásban ajánlja föl termékét, akkor fél kg. mintát is csatol, azonban nyomatékosan hangsúlyozzák az illetékes helyek, hogy ez a minta ne legyen előkészítve, jobb ne legyen, mint az eladni kívánt termény.

A mintát vagy a közvetlenül bemutatott egész terményt a katonai igazgatás megvizsgálja. Ugy a búzának, mint a rozsnak, kétszeresnek, teljesen érettnak, nem satnyának, száraznak, sulyosnak, romlatlannak, nem dohos, bűdös vagy csirázónak, sérületlennek és tisztának kell lennie, $2\frac{1}{2}$ sulyszázaléknál több idegen magvat nem tartalmazhat. Ezenfelül

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete, Budapest, V., Alkotmány-utcza 31.

Gabona-osztály.

Erőtakarmány-osztály.

Tenyészállat-osztály.

Gép-osztály.

Vetőmag-osztály.

Gazdasági anyag-osztály.

Borgazdasági osztály.

Biztosítási osztály.

Dijszabási osztály.

Alaptőke: 31,200 korona. Tartalékalap: 220,000 korona. For-

galmi visszatérítési alap: 81,409 korona. Tagok száma: 1034.

Prospektust ingyen és bérmentve küldünk.

Az 1904. évi

Őszi és téli anyag- és gépjegyzékünk

megjelent és kívánatra bérmentve és ingyen küldjük.

Egyéb idény-árjegyzékeink a következők: Tavaszai és őszi magárjegyzék. — Tavaszai anyag és gépjegyzék. — Tavaszai szőlő- és kertmívelési árjegyzék. — Szüreti és borgazdasági árjegyzék. — Aratási és cséplési árjegyzék.

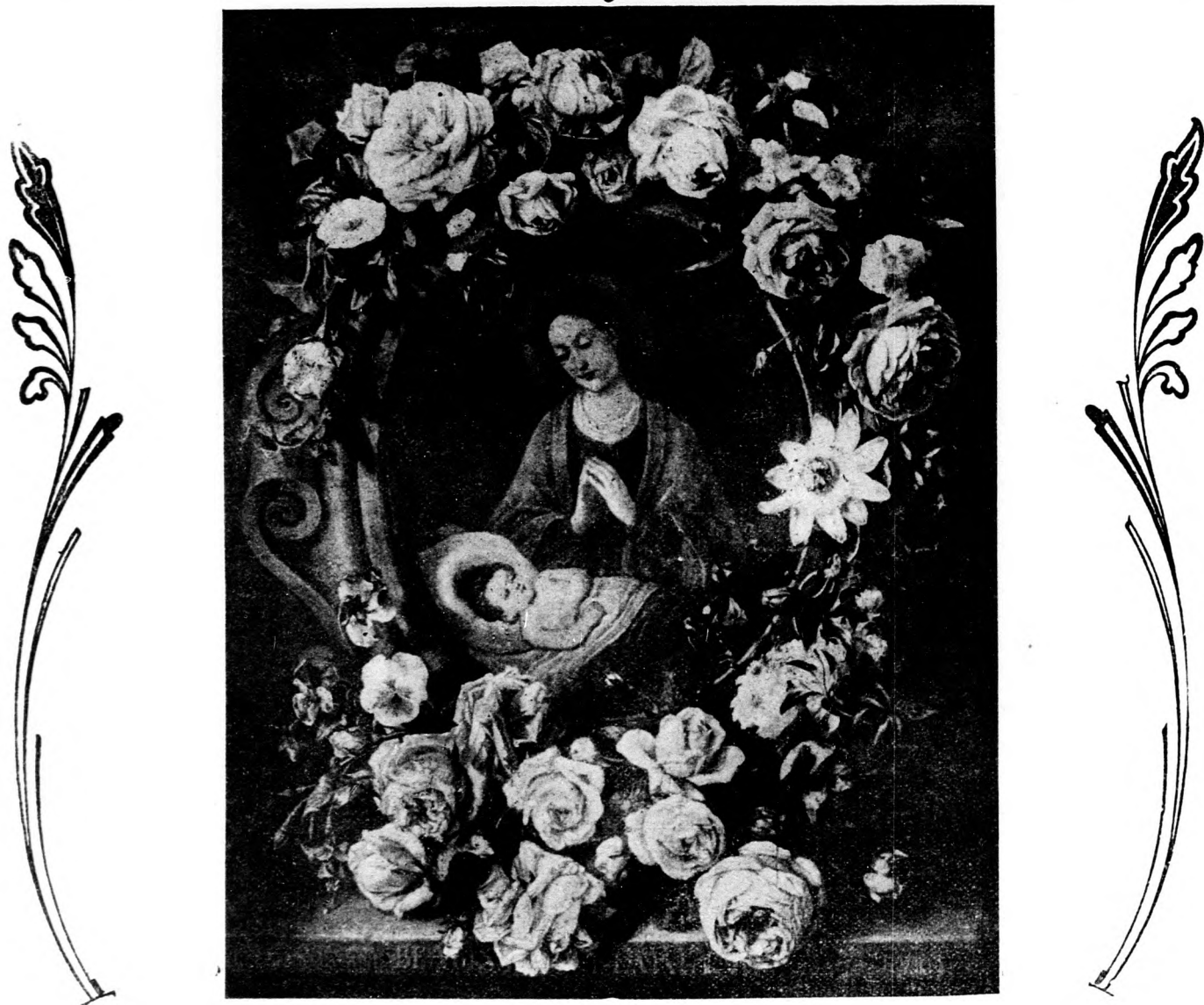
A szövetkezetbe való belépés áldozattal nem jár! Saját érdekünket mozdítjuk azzal elő!

Nyomatványokat szívesen küldünk.

a búzának 73, a kétszeresnek 71, a rozsnak 69 kilogrammot kell nyomni hektoliterenkint. A zabnak 41 kíló súlyúnak kell lenni és utolsó évi termésűnek. A széna jó réti füvekből álljon, sarjút rendszerint nem vesznek, csak kivételes időben s szénát szeptember előtt nem vesz a katonai igazgatás. A szalmánál előny a kézzel csépelte vagy az olyan géppel csépelte, amely nincs túlságosan összetörve.

Ha akár a minta után vett, akár a közvetlenül

Ugy látszik tehát, hogy a hadsereg mostanában mindent meg tesz arra nézve, hogy szükségletét közvetlenül a gazdáktól szerezhesse be, ami persze úgy a katonaságnak, mint a gazdaközönségnek is csak hasznára válik. Hogy a hadsereg közvetlen ellátását megkönnyítse, a honvédelmi miniszter e hóban hadseregellátó-szaktanfolyamot rendezett ahol a hadsereg kiküldöttje, a szállítási és átvételi szabályokat ismertette. E szabályokat itt most, a maguk

Madonna a gyermekkel, Bubic's püspök rajza.

beszállított készletet nem találná az élelmezési raktár „tárgyszerű”-nek, akkor meg van engedve a gazdának, hogy még egyszer átrostálja a díjtalanul átengedeit rostán. Fontos tudnivaló, hogy a katonaság az általa megvett gabonaneműeknél a rendes piaci árhoz még 5 százalék prémiumot ad, hogy a gazdát kárpótolja azért, amiért a „tárgyszerűség” követelménye alapján annyira tökéletesen tiszta terményt követel.

teljes mivoltában nem ismertethetjük, de bizzunk hozzá, hogy a szaktanfolyamon résztvevők, ország-szerte a gazdaközönség érdekében fogják érvényesíteni tapasztalataikat. Olvasó gazdaközönségünknek pedig azt ajánljuk, hogy éljen a kedvező alkalommal és hogy amennyiben egymaga szállítani nem képes, szövetkezetekbe egyesüljön a hadsereg élelmezésének közvetlen ellátására.

A legjobb minőségű háztartási és gazdasági cikkek, hamisítatlan jó italok a legkedvezőbb árakon a fogyasztási szövetkezetek útján szerezhetők meg. A melyik faluban fogyasztási szövetkezetet akarnak létesíteni, a mozgalom kezdeményezői forduljanak utbaigazításért a

„Hangya”, a Magyar Gazdaszövetség Fogyasztási és Értékesítő Szövetkezetéhez
BUDAPEST, VIII., Baross-utca 10. szám.

Az év története.

Rójuk, rovatjuk az esztendő eseményeit hétről-hétre. Az olvasó szívesen veszi, előfizetőink serege szaporodik. Ez a legszebb elismerés részünkre. Mi végezzük becsülettel az ujságírást és azzal az öntudattal, hogy ime az a munka, amit végzünk, mégis csak a magyar közönség hasznára, épülésére szolgál.

Ujra egy esztendő végére értünk s ha visszatekintünk az eseményeire, keressük, kutatjuk azt, hogy mik voltak a legördült esztendő kiemelkedőbb eseményei, hogy ezeket összefoglalva, egy féldió héjába beszorítva, karácsonyi olvasmányul föltálaljuk a szíves olvasónak, aki kellemesen gondol vissza e rövid történet olvasása után mindarra, amiket a »Független Ujság« hasábjain írásban és képekben olvasott és látott.

Kedves olvasó! fogadd szeretettel ezt a karácsonyi ajándékot és találj benne annyi örömet, mint azok, akik összeirták.

A magyar országgyűlés háza az 1904. év dec. 13-iki rombolás után.

Belföld.

A király itthon.

A legelső magyar ember
A király,
Érte minden honfi karja
Készen áll! . . .

Ezt mondja a magyar költők egyik királya
s vajjon akad-e magyar ember, ki ezt kétségbe
vonni merészli?

A magyar nemzet loyaltása kétségen fölül állott mindig. Nagy háboruk, veszedelmek idején mindig ott volt a magyar nép a bástyákon, midőn alkotmányát és alkotmányos királyát védelmezni kellett.

A mi jóságos öreg királyunk szive minden dobbanása szent az ő hű magyar népe előtt s

ugy jön időnként közibénk, mintha hazajönne. A nép örömrivalgása fogadja.

Szivesen és sokszor jön! Mert tudja azt, hogy ennek a maroknyi népnek a szeretete,

A mayerlingi nagy tragédiát meggyászoltuk s aggodalmas magyar szívvvel szerettük meg az elhunyt trónörökös árváját: Erzsike hercegnőt, aki ebben az évben jutott főkötő alá, mert feleségül ment Windischgrätz Ottó herceghez.

És ime a nép szívéhez közelebb jött *Erzsébet* főhercegnő. Gyönyörű kastélyt, nagy birtokot vettek szép Magyarországon és itt fognak lakni a melegen szerető magyarok között.

A magyar nemzet szeretete kísérté az oltárhoz akkor és most:

Hozta Isten a szerető magyar nép közé!

Szobrok és emlékek 1904-ben.

Művészi szobrokban és emlékekben nagyon gyarapodtunk ebben az esztendőben. A király általa nemzeinek ajándékozott szobrok közül az idén állították helyére az *Anonymus* (a névtelen jegyző) szobrát a fővárosi Városliget szigetén. A *Hunyady János* szobrát Budán a Halászbástyára, *Szent Gellért* püspök vértanu szobrát a Gellérthegy oldalába. Igen szép a székesfővárosban felállított *Irányi Dániel*-szobor is, mely a Gyár-utcában van elhelyezve és fehér márványból készült. Vidéken számos *Kossuth*-szobrot lepleztek le az idén, melyeket lapunkban bemutatunk időrendben. Ugyancsak az idén leplezték le *Tisza*

A király vadászata Gödöllőn. (A × jelzett vadat Ő Felsége lőtte.)

rajongása az alkotmányos uralkodója iránt határt nem ismer.

A magyar nemzet, amikor Ő Felsége kibékült az ő hű népével, mely fejére tette a koronát, 1867-ben megvette az ő jó királyának a gödöllői kastélyt és vadaskertet koronázási emlék gyanánt.

Ő Felsége pedig azt az 50 ezer aranyat, melyet a magyar nemzet neki adott, följánlotta a 48-as honvédeknek.

Királyi, igazi fejedelmi tény!

1867 óta évről-évre sok időt tölt a Felség Gödöllőn, hol gyermekei szívták, belélegzették a magyar levegőt. Az idén is épugy, mint előző években, a Felség több ízben időzött a kies Gödöllőn, kedvenc szórakozásával, vadászattal töltvén idejét. Képünk Ő Felségét vadászatkörnyezetével és a terítékre került zsákmánnyal ábrázolja.

Rudolf trónörökös lánya hozzánk költözik.

Volt egyszer egy királyfi ... Mondja a mesemondó.

Volt egy magyar királyfi, boldogult *Rudolf* trónörökös, akiben a magyar népnek kedve tellett ... de a végzet rendelése az volt, a sors azt írta az ő könyvébe, hogy ez a királyi gyermek nem viselheti a koronát.

Fiatalon kidőlt az élet sorából, elvette ettől a hűséges magyar léptől azt, akiért rajongott, akit szívébe zárt.

Erzsébet főhercegnő és férje itthon.

Lajos gróf szobrát, mely *Fadrusz János* nagy szobrászunk utolsó művei közül való. Szobrot emeltek Zala-Egerszegén *Deák Ferencnek*, a haza bölesének. Szép emléktábla hirdeti *Szilágyi Dezső* volt házelnök

Kuruc- emléktábla Kiskunhalason.

emlékét a Tátrában. *Vas Gereben* író szülőházát emléktáblával jelölték meg Fürgeden. *Petőfi* és *Tompa* emléktábláit szintén ünnepek keretében leplezték le Kassán. Értékes emlékek továbbá a *Szabadságharcú emléktábla* Török-Becsén, *Rákóczi- emléktábla* Tisza-Becsén. A *Kurucz- emléktábla* Kiskunhalason és *Lukács Béla* miniszter emlékszobra szülővárosában, Zalatnán. E két utóbbit képen is bemutatjuk. Az előzőkből a legértékesebbeket már hoztuk lapunk hasábjain.

A nyíregyházi Samassa-templom.

Lukács Béla szobra Zalatnán.

Egyházi építkezések az elmúlt évben.

Ebben az évben igen szép és számos egyházi építkezés volt, melyek közül első helyen kell említenünk az *Örökimádás templomának* alapkövetését a fővárosban. Fényes ünnepek keretében folyt le az alapkövetés *Ő Felsége* a király által. Az építés pedig szépen halad előre.

Ugyancsak ez évben fejezték be Kassán a gyönyörű székesegyház újítását, mely *Bubics Zsigmond* kassai püspök érdeme. Az agg egyházfő Isten kegyelméből megérte a megkezdett óriási munka befejezését és a kassaiak örömét növelte az is, hogy a nagy magyar szabadsághős, *II. Rákóczi Ferenc* hamvait a gyönyörűen renovált és átalakított kassai székesegyházba helyezik el, ha hazahozzuk Törökországból.

A műkincsek felújításában első helyen áll a jáki templom renoválása is, melyet a nyolcszáz éves régi művészi építéshez hasonló módon újítottak meg, hogy ezáltal műbecséből mitsem veszített a remek épület.

A nyíregyházi Samassa templomot képen is bemutatjuk, mint Samassa püspök áldozatkészségének álló tanuját. Sok szép egyházi építkezés folyt és foly még ezenkívül az országban, melyek a vallásosság megerősítésére fognak szolgálni az utókornak.

Az országgyűlés egy éve.

Nem vagyunk politikai ujság, de jogunk van ahhoz, hogy az esztendő politikai eseményeit rójuk, rovgassuk.

Rójuk is! A magyar törvényhozás — sajnos — keveset termelt, alkotott az elmúlt esztendőben. Nem hiába, hogy az idei termelés se sikerült.

A *Tisza* kormány az ellenzék erős ellenállása folytán nem sok üdvöset alkothattott a haza javára.

Tisza István gróf miniszterelnök a legnagyobb erőfeszítéssel azon volt, hogy a magyar törvényhozó testületben az alk. tás munkáját végezhesse.

Ez azonban nem sikerült, dacára *Perczel Dezső*

házelnök erélyének, aki november 18-án az ellenzék zsbongó ellenállása dacára kimondott egy olyan határozatot s királyi kéziratot olvasott fel, amely a Ház tanácskozásait elnapolja.

Volt is erre nagy kavardás!

A honatyák fölugráltak, az ellenzéki tábor föl-vonult a Ház elnöki emelvényhez, törvénytelennek jelentvén ki a képviselőház elnöke által kihirdetett határozatot.

Egyik függetlenségi képviselő, *Rákosi Viktor* fölugrott *Perczel* Dezső elnökhöz és valósággal meg-birkózott a régi politikussal. De mindez késő volt. Az elnök nem szabályszerűen járt el, de mégis sikerült az erőszak egyidőre.

A képviselőház feloszlata.

A parlamenti háborusodásnak még a szent karácsony ünnepe sem hozta meg a kellő végét: a békesség olajágát. Tisza miniszterelnök megmarad az uton továbbra is s nem enged; ellenben a szövetezett ellenzék küzd, harcra tovább. A kormánypárt-ból kilépett főrangúak, élükön a gróf *Andrássy*-csoporttal, minden követ megmozgattak ugyan, hogy

kiállításokat. Ezek között első helyen állott az ország szívében rendezett *Országos* gyümölcskiállítás, melyet Ó Felsége a király is megtekintett.

Jól sikerült a veszprémi mezőgazdasági kiállítás is, a melynek kapcsolatában országos gazdaggyűlést rendeztek *Darányi* Ignác elnöklete alatt.

A Hódmezővásárhelyen, Sopronban rendezett kiállítások is nagy közönséget vonzottak.

Azt lehet tehát mondani, hogy a gazdasági termelésre eredménynyel járó volt az elmúlt esztendő.

Az év halottai.

A halál angyala sokszor járt nálunk az elmúlt esztendőben. Sok jeles emberüket ragadta el, kikerül már megemlékeztünk lapunkban és ez alkalommal csak rövid főlemlítést teszünk kegyeletünk jeléül.

Legelső helyen említjük *Jókai* Mór koszorus költőnkét. Temetéséről bőven beszámoltunk. A dicsőség csillaga ragyogjon sirja fölött!

A főrendiház tagjai közül *Károlyi Tibor* gróf 1904 április 6-án 61 éves korában halt meg. *Czorda* Bódóg, a kuria nyugalmazott másodelnöke, volt igazságügyi államtitkár meghalt 1904 június 5-én

Tisza kormányelnök beszél.

Perczel elnök felolvassa a királyi kéziratot, mely az ülészakot bezárja.

Rákosi Viktor dulakodik Perczel elnökkel.

a kormányelnököt és pártját engedékenységre bírják, de biz ez nem sikerült. Biztos immár, hogy december 28 án feloszlatták a házat s következnek az

Uj választások.

A kormány és szövetezett ellenzék harci kedvvel néznek az uj választások elé. A megyebizottsági-tag választások és községi választásokon az országban sok helyütt az ellenzéki jelöltek kerültek ki győztesen. Reménylik ezért hogy az országgyűlési képviselő választásokon is az ellenzék fog majd győzedelmeskedni.

Kiállítások az országban.

Azért, hogy az esztendő nagy része a magas politikában, ugyszólván teljesen tusakodással telt el, volt tere a békességes munkálkodásnak is.

Dacára annak, hogy az esztendő az aszály következtében szomorú eredménnyel végződött, sok vidékére az országnak takarmányhiányt és emberi inséget jósoltak, mégis nem szűnt meg a munka gazdasági haladásunkra nézve, sok helyen rendeztek

76 éves korában. A jogászvilág egyik jeles tagját vesztette el benne. *Solymossy* László báró a legkitűnőbb gazdák egyike 72 éves korában hunyt el. *Szontagh* Pál (nógrádi) 1904 június 15-én 84 éves korában *Nopcsa* Ferenc báró 1904 június hóban halt meg.

A képviselőház tagjai közül *Eremits* Pált, *Molnár* Józsefet s *Pichler* Győzöt, *Beöthy* Lászlót, *Neményi* Ambrust, *Lázár* Menyhértet ragadta el a halál.

A magyar írók közül *Jókain* kívül meghaltak: *Salamon* Odön jeles hírlapíró. *Péter* Dénes, aki «Borsszem Jankó»-ban *Tolyás* Dániel kasznár úrival — tünt föl. *Szász* Gerő, kolozsvári lelkész és esperes. *Simonyi* Iván, a pozsonyi szerkesztő.

A művészvilágból a festők *Jantyk* Mátyás, *Goró* Lajos és *Lotz* Károly. — A szobrászok közül *Szász* Gyula, *Szécsi* Antal, *Dunaiszky* László és *Fadrusz* János haltak meg.

A magyar zeneművészet egyik nagyérdemű uttörője a jeles zeneköltő és zeneirő: id. *Ábrányi* Kornél 81 éves korában halt meg.

A római katolikus egyházból elhaltak: *Rimely* Károly dr. püspök és *Császka* György érsek.

Külföld.

Ausztria.

Ausztria mint osztrák császárság, a múlt évben ünnepelte meg századik születése napját. Midőn I. Napoleon 1804-ben május 18-án megtette magát a franciák örökös császárnak s hódításai biztos kilátást helyezték a római szent birodalomnak a bukását, Mária Terézia unokája, II. Ferenc római császár, nehogy a szent birodalom bukásával a Habsburgok a császári címet is elveszítsék, s méltóságban Napoleon után kerüljenek, 1804 augusztus 10-én rendkívüli tanácsban elhatározta, hogy fölveszi az osztrák örökös császári címet s elhatározásáról másnap birodalma összes népeit páten levélben értesítette.

Ez az új cím azonban nem sokat lendített az uralkodóház sorsán. II. Ferenc, aki mint magyar király, I. Ferencnek hívatta magát, csak két évig viselte a római és osztrák császári címet. A szentbirodalom 1806-ban csakugyan megbukott s ekkor Gentz Frigyes, nehogy a szentbirodalom bukását Ausztria bukása kövesse, azt tanácsolta II. Ferencnek, hogy a birodalomról mondjon le önként, hagyja el Bécsét, az örökös tartományoknak s a trónt helyezze át Magyarországra.

Ezt a tanácsot egy félszázaddal utóbb Bismarck is megismételte. Ez a tanács azonban még ma is nemcsak írott malaszt, hanem Ausztria kormánya s parlamentje még ma is mindent elkövet, hogy a Habsburgok birodalmának Bécs maradjon a székvárosa s a német tartományokban legyen a birodalmi súlypont. A cél elérésére az osztrák kormány és parlament minden áron és minden eszközzel függésben akarja tartani Magyarországot nemcsak politikailag, hanem közgazdaságilag is. Egyebekben pedig a parlamentje éppen olyan munkaképtelen volt a múlt évben, mint két évvel ezelőtt; a politikai s nemzeti pártok, ép úgy marakodtak egymással, mint a kormánnyal, mint azelőtt s Magyarország ellen ép úgy egyértelműleg támogatták Körber miniszterelnököt, mint azelőtt.

Németország.

Németországban a múlt évben az állam üzletemberré vedlett át, s a míg egyrészt államosította az összes magánvasutakat és a legjelentékenyebb kőszénbányákat, addig hatalmával szűkebb keretekbe szorította a magánüzemeket, aminek következtében a nagytőke összpontosítása, a nagy gyárak egybeolvadása, a nagyipar kartellizálása s a trösztök terjedése óriási lépésekkel haladt előre. A nagyszabású állami üzemnek az a célja, hogy az állam szociális állammá váljék s e tekintetben is megelőzze Franciaországot. Ez a törekvés, a messze előrelátó II. Vilmos császárnak köszöni életre keltét.

A német birodalom kül- és belpolitikájának a békés fejlődését csak a távoli dél-nyugat-afrikai gyarmatokban a hurró nevet viselő négek lázadása zavarta meg némileg. Ez a dél-nyugat-afrikai gyarmat, háromszor olyan nagy mint az európai. A hurrók állattenyésztéssel foglalkoznak. Ruházatuk eszerzett állatbőr s nagyon szeretik tarka madártollal fölcicomázni magukat. Ékszerük súlyos vaslemez, amit ajkukba, orrukba vagy fülükbe fűznek. Harcias, bátor nép; mérgezett nyilakat, csatabárdjukat roppant ügyességgel kezelik, de már bőven el vannak látva modern fegyverekkel, sőt ágyúval is, s bizony sok derék germán fiú életébe fog kerülni a lázadók győzete.

Franciaország.

Franciaország szabadelvű kormánya, a haladás és a szabadság hívei, miután meggyőződtek arról, hogy a köztársaság titkos és nyílt ellenségei a Vatikánra támaszkodnak s az egyház befolyásával akarják a monarchiát visszaállítani: elhatározták, hogy kéréssel a székely tépik azokat a szálakat, amelyekkel a politikai klerikalizmus az egyházihoz

kötötte a francia köztársaságot és hogy véget vet annak a gyűlöletnek, mely a két testvérmézetet az olasz és francia között tíz évig fennállott s oly tervszerűen ápoltatta. Éppen azért nagy lelkesedéssel fogadták az olasz király és királyné látogatását Párisban s a köztársaság elnöke, Loubet, sietett viszonzni a látogatást Rómában, még pedig a nélkül, hogy a pápánál, a francia katolikusok fejénél, tisztelgett volna. E tisztelgés azért maradt el, mert a pápa nem

André francia hadügyminiszter a köztársaságot élteti.

fogad olyan katolikus államfőt, a ki az olasz királyt meglátogatja, mert ebben szentesítését látná annak, hogy Olaszország a maga királyságába bekebelezte Rómát és az egyházi államot. A Vatikán a látogatás után és ellen nemcsak tiltakozó jegyzéket küldött az összes katolikus nagyhatalmakhoz, hanem Rómába idézte s meg nem jelenés esetében átokkal fenyegette azon francia püspököket, kik a köztársasági egyházpolitikával szemben nem tanúsítottak elég harcias magatartást. A francia kormány erre azzal felelt, hogy visszahívta a pápai udvartól a saját követét s értéére adta a pápa párisi követének, hogy küldetése Párisban tárgyalanná vált.

A francia képviselőházból.

Az őszi történt a legnagyobb botrány a francia képviselőházban. A botrány előidézője Syveton francia képviselő volt, a ki André hadügyminisztert beszéde után arculütötte. Az óriási botrány következménye nem kerülhetett törvény elé, mert időközben Syveton képviselő gázmérgezés által meghalt. A mérgezés

ismét sok találgatásra adott okot. Azt vélték sokan, hogy a botrányesináló *Syveton* öngyilkos lett. Evégből széleskörű vizsgálat indult meg, mely kiderítse, hogy öngyilkossági eset volt-e. Képből is bemutatjuk a botrány egyik szereplőjét, *Andrée* francia hadügy-minisztert, a mint beszédje végén azt kiáltja: „*Éljen a köztársaság!*”

Olaszország.

A pápa-pártiak Franciaországtól remélték a királypártiak leveretését, a kik szerintök fogva tartják a pápát a Vatikánban. Elképzelhetni tehát, milyen örömmel fogadták a Francia köztársaság elnökét, Loubet Rómában. Olaszország s Franciaország testvériesülése új korszakot jelent a két nemzet politikai viszonyában, e viszony azonban semmit sem változtat a hármasszövetségen, a minek bizonyítéka az, hogy Loubet római látogatása után az olasz király a német császárral s az olasz külügyminiszter az osztrák-magyar külügyminiszterrel találkozott.

Angolország.

Anglia a tibeti kérdéssel volt elfoglalva a múlt évben. Tibet, mely Kelet-India szomszédságában van, a föld kerekességének egyik legismeretlenebb országa, ismeretlen pedig azért, mert az ott korlátlan hatalmat gyakorló budhista papság, melynek főnöke a dalai láma, a legnagyobb féltékenységgel őrzi az országot az idegen befolyástól s az európai utazókat legteljebb a határszélekre ereszti be, de beljebb csak nagyon kevésnek sikerült még ezer veszély közt behatolni. E kevesek közé tartozott híres tudósunk Kőrösi Csoma Sándor, a ki életének javarészét annak a feladatnak szentelte, hogy a tibeti és a magyar népek közeli rokonságát kimutassa s mint budhista barát, bejárta az egész Tibetet, átkutatta az összes kolostorokat, kiböngészte a szent könyveiket s arra a meggyőződésre jutott, hogy rokonságunk a tibetiekkel bizonyos. Ennek a titokzat s s éppen azért érdekes országnak a birtokáért már 1890 óta verseng Oroszország és Anglia. Ez utóbbi felhasználván az előbbi szorult helyzetét Japánban, egy nagyobb katonai expedíciót rendezett Kelet-Indiai birtokairól Tibetbe, a mely expedíció 1904. augusztus 3-án a tibetiek ellenállásának leverése után szerencsésen eljutott Tibet fővárosáig, Lasszáig a titokzatos dalai láma székhelyéig s több mint valószínű, hogy az expedíció nyomán bevonul Tibetbe az angol királyi hatalom is.

Spanyolország.

Spanyolországban a föld és a lelkek mindig izzók, mindig forrognak. Ennek következtében kormánya csak a múlt évben gondolhatott arra, hogy XIII. Alfonz király a külföldi udvarok látogatására induljon. Első látogatása a szomszéd Portugáliának szólt, melynek székvárosában, Lissabonban úgy a királyi udvar, mint a nép részéről nagy vendégszeretettel és ünnepekkel fogadtatott.

Látogatásának folytatásában azonban megakadályozták őt a spanyol pártharcok, a szenvedélyes ellentétek, melyek a merénylettől sem riadnak vissza. E merényletek közül legnagyobb feltűnést okozott a Maura miniszterelnök ellen 1904. április hó 12-én intézett merénylet, a melyet egy Artol Joakim Mihály nevű anarkista követet el Barcelonában, a spanyol anarkisták főfészkében.

Keleti országok.

A Balkán-félsziget kérdése lényeges változáson ment át a múlt évben. Amióta Magyarország-Ausztria és Oroszország megegyeztek abban, hogy a balkáni jelen állapotot bizonytalan időre bár, de megtartják, azóta a balkáni uralkodók és vezérpolitikusok kiadták a t a jelszót, hogy: „A Balkán a balkán népeké” s Péter szerb király, Ferdinánd bolgár fejedelem, Nikita Montenegró fejedelme megkötötték a hármasszövetséget, a melynek végcélja, hogy a Balkánon a török-uralom megszűnése esetén, idegen nagyhatalom meg ne vethesse a lábát. Kérdés, hogy az uralkodók megegyezése nem fog-e hajótörést

I. Péter, Szerbia királya.

szenvedni népek kölcsönös irigykedésén, mert a szerbek, bolgárok és montenegróiak egyesíthetők Törökország vagy a magyar osztrák monarchia ellen, de nem egyesíthetők békés osztozkodásra.

Uj uralkodó Szerbiában.

I. Péter Szerbia királya trónralépését egy borzalmas királygyilkosság előzte meg. Megölték Sándor szerb királyt és Draga királynét. A gyilkosság megriáztatta a művelt nemzetek lelkét, az uralkodók megdöbbentek ettől a rémes eseménytől. Mégis k bontakoztak a szerbek a bajból. A népet könnyű vezetni, ha nem gondolkozik. A meggyilkolt király helyébe új királyt hoztak. I. Péter ez évben koronáztatta magát Szerbiában. És a népek van új királya, akit

nem hívott, nem választott, de van, hát megtüri és tartja fényesen. A külországok nehezen és lassan békültek meg a Szerbiában lefolyt véres drámával és az új katonai uralommal, mely gyilkosság árán léptetett trónra új királyt. De az idő mindent meggyógyít. A véres szerb királyi trónról is lemosták a vért. Majd el is felejtik a csillogó korona fényénél az előzményeket. A külországok pedig rendre elküldik követeket a szerb udvarhoz — mint eddig tették.

Törökországról is a Balkán félszigettel kapcsolatosan emlékezünk meg, a melynek zilált helyzetét még rosszabbá tette az állami pénzzavar, a minek következtében olyan nagyfokú elégedetlenség fejlődött ki a török hadseregben, hogy több európai és ázsiai helyőrségnek a tisztjei, altisztjei, a legénységgel együtt táviratilag tudatták a szultánnal, hogy azonnal elhagyják állomásaikat, ha hátralékos zsoldjaikat ki nem fizetik. A katonaság elégedetlensége csak fokozta az új törökök működését, kik egy nagyon kiterjedt összeesküvést szerveztek Konstantinápolyban, amelynek élén a szultánnak veje, néhai Osmán basának, a plevnai hősnék fia, Kemal Eddin basa állott. Az összeesküvésnek a szultán detronizálása s a trónjától megfosztott Kurad szultánná kikiáltása volt a célja, de az utolsó percben felfedeztetett, az összeesküvők egy része elfogatott, a másik része pedig Franciaországba menekült.

Oroszország.

Oroszország helyzete a múlt évben nagy változásba jutott. Határain belül a szabadságot szomjazó nép sorba legyilkolja a zsarnoki hatalom eszközeit, az állam legfőbb tisztviselőit.

A hatalom tavaly ősszel a Kaukaszban lakó örménylakosokra tette rá a súlyos kezét s megfosztotta régi kiváltságaiktól, elnyomta szabad egyházukat, s valószínnel irtó háborút folytatott ellenük. Százával lemészárolta a keresztény hűveket, a művelt ur-asszonyokat, csak azért, mert örmények voltak. A múlt év tavaszán pedig a finneket fosztotta meg szabadságuktól és alkotmányuktól. Ez zsarnoki ténykedések, eltekintve a zsidók kegyetlen üldözésétől, a parasztlázadások vérbefojtásától, az egyetemi tanulók tömeges börtönbe vetésétől és száműzetésétől, az orosz forradalmi pártot arra készítette, hogy a vért vérral torolja meg. Finnországban egy egyetemi tanárnak fia Schaumann Jenő agyonlőtte Finnország kormányzóját *Bobrikov* tábornokot. A kaukasz helyettes kormányzóját *Andrejevet*, Agdsoként városában hat revolvérvesssel agyonlőtte egy örmény, aki menekült. Végre 1904. július hó 28-án egy bombával, a szószoros értelmében darabokra tépték *Plebbe* belügyminisztert éppen akkor, a midőn a Péterhofba a cárhoz akart utazni. II. Miklós cár uralkodása alatt ez már a tizedik merénylet, a melyet az ő nagy állásu meghitt hívei ellen elkövettek.

Az orosz-japán háború.

Az orosz-japán háborúról a „*Független Ujság*“ minden héten irt és sok szép képet hozott. Itt a háború rövid történetét írjuk le, melynek oka abban rejlik, hogy Oroszország a két év előtti khinai boxerlázadás alkalmával olyan módon szállotta meg a khinai birodalom Mandzsúria nevű tartományát, mint a magyar-osztrák birodalom Boszniát, csak hogy Oroszország nem elégedett meg Mandzsúriával, hanem Korea félszigetre is kiakarta terjeszteni hatalmát, amelyet Japánország semmiképp sem hajlandó az oroszoknak átengedni, mert tudja, hogy Korea el-

foglalása után csakhamar az orosz hadi- és kereskedelmi hajók uralkodnának nemcsak a sárga tengeren, hanem az egész khinai birodalom fölött s idővel veszélyeztetnék Japánt is.

A japánok április 26-án ütköztek össze először az oroszokkal s miután április 29-én kiereszkolták az átkelést a Yalu folyón, olyan szerencsésen hadakoztak, hogy augusztus hó 4-ig, a kisebb csatározásoktól eltekintve, 32 csatában verték meg az oroszokat, kik rengeteg ember, ágyu, fegyver elvesztése után kénytelenek voltak egész Mukdenig visszavonulni, ahol Port-Arthur bevétele után a döntő ütközetnek kell végbemennie.

Togo admirális február 8-tól április 15-ig nyolc támadást intézett Port-Arthur kikötője ellen. Április 13-kán pedig nyílt tengerre esalta ki az orosz hadihajókat s lassan tüzelve visszavonulást szinlelt mindaddig, amíg az ellenséget mintegy 15 tengeri mérföldre nem csábitotta. Ekkor egyszerre megjelent az egész japán hajóraj s tüerővel támadta meg az oroszokat. A csatában résztvett a Petropavloszk vezérhajó is, ennek fedézetén tartózkodott Cirill nagyherceggel s az egész vezérkarral Makarov orosz tengernagy is. A vezérhajó hátrálás közben egy aknára jutott. Ekkor óriási vizoszlopon égfelé emel, tetett s egy pillanat múlva vissza zuhant a tengerbe, mely a hajón levő 830 embert elnyelte. A tengerbe fulladt Makarov tengernagy az egész vezérkarral a Cirill nagyhercegen, hat tiszt és harminckét matrózon kívül nem menekült meg senki.

Ezen tengeri csata után az oroszok 8 páncélos csatahajóból és 14 cirkálóhajóból csak 3 csatahajó, 8 cirkálóhajó maradt épségben s Togo ezeket is téltlenségre kárhoztatt, a mennyiben május hó 26-kán elzárta a kikötőt. Az oroszok a kikötőben levő megsérült hajókat szorgalmasan javíttatták s új harcra készültek, de a midőn a Port-Arthur ostromló japánok a Farkas-dombot elfoglalák, olyan pokoli ágyuzást intéztek reájuk, hogy kéretek voltak menekülésre gondolni. Augusztus 10-én ki is törtek a kikötőből, de nem sikerült Wladivosztk felé menekülniök, mert Togo tengernagy üldözőbe vette, közéjük és eléjük hajózott s úgy széjjel verte őket, hogy a 10 orosz hajóból csak az egy Novikov nevű volt képes megmenekülni, a többi vagy elsülyedt, vagy roncsolt állapotban, német s khinai kikötőkbe menekült, a hol leszereltetett, kettő pedig visszatért Port-Arthur kikötőjébe, a honnan augusztus 16-án a japán bombák tüze elől újra ki akart mind a kettő menekülni, de vállalkozása sikertelen maradt. „Novik“-ot Wladivosztk felé haladtában Kamimura szintén elsülyesztette. Az augusztus 10-iki tengeri csatában egy japán bomba a Cezarevics hajón a szószoros értelmében össztépte Makarov utódját, *Withöft* tengernagyot.

Ugyancsak augusztus 10-én a nyílt tengerre ment a Wladivosztki orosz hajóhad is, melynek Skridlov tengernagy volt a parancsnoka, s egyesülni akart a Port-Arthurból menekülő hajóhaddal.

Kamimura japán altengernagy azonban megtámadta Csuszimánál, egy páncélost elsülyesztett, kettőt a hasznavehetetlenségig megrongált s a többi széjjel szórta. A háború foly tovább, a vér patakszik a haretéren, melyről lapunk minden héten hoz új híreket és képeket.

Amerika.

Amerika mult eseményeiről kevés, de érdekes a feljegyezni valónk.

Az első az, hogy Közép-Amerikában Kolumbia

egy része elszakadt az anyaállamtól és Panama köztársaság név alatt magát önálló, független, új államnak jelentette ki. Az új köztársaság a déli és északi Amerikát összekötő Panama földszorosot foglalja magában, amelyet ha sikerül az Egyesült-Államoknak úgy keresztülvágni, hogy a nagy hajókkal járható legyen, rendkívüli változást fog a világkereskedelemben előidézni, mert így az Európából s Amerika keleti partjairól induló hajók sokkal hamarabb fognak Ázsiába juthatni, mint eddig. Panama köztársaságnak a 20,000 lakossal bíró Panama a székvárosa, mely Amerika nyugoti részének legfontosabb kereskedelmi pontja. A másik városa Chagres, a harmadik pedig Colonbepiwall, melynek biztos kikötőiben minden-

nitották, de *Lujza* hercegnő ez ellen tiltakozott. Azután egyszerűen nem léteznek tekintették az udvarnál. A kitagadás elleni védelemben *Stefánia*, *Lónyay* grófnő is segédkezett. De a megszökött hercegnő ügye még mindig nincs tisztában. Az emberi elme egyszerű véleménye az, hogy az a nő, aki boldog anya, már ne szökjék meg déli férfiak után, mert neki a szive kétfelé kell hogy érezzen ekkor is: a gyermekei és a szeretője felé. Hanem a gyermekeit elhagyni nem szabad, mert az szentebb érzelem, mint a másik. Éppen ezért megy oly lassan a békülés és azért nem láthatja édes gyermekeit meg az elszökött édes anya. Képből is bemutatjuk a botrányos szökést gépkocsin és annak szereplőit.

Lujza főhercegnő.

A külföld nevezetesebb halottai.

Krüger Pál Transval és Oranzs államok elnöke, a bur nemzet édes apja, számkivetésben és bujdosás közben halt meg. Holttestét visszavitték Dél-Afrikába, ahol szü etett. — *Bonaparte* Matild hercegnő, a Bonaparte-család egy matronája. — *Izabella* volt spanyol királyné. — *Waldersée* Alfréd gróf tábornagy, a német hadsereg vezérkari főnöke. — *Stanley* M. Henrik, a híres afrikai angol utazó. — *Hanna* Márk, az amerikai Egyesült-Államok szenátora, a legnépszerűbb politikusok egyike, az amerikai magyarok lelkes pártfogója, aki a clevelandi Kossuth-szobor leleplezésén is részt vett s nagy beszédet tartott. — *Verescsagin* Vazul, a háboru borzalmainak híres orosz festője, akinek alkotásait ismerte egész Európa, hivatásának lón az áldozata. Művészete az orosz-ja-

Mataschich Géza.

Lujza főhercegnő szökése gépkocsin.

naposok a francia, angol, newyorki s nyugatindiai hajók.

A második nevezetes esemény a Louisána államban fekvő Szt-Louisban rendezett nemzetközi kiállítás, amely hat évi megfeszített munka után április 30-án nyílt meg és minden tekintetben felülmúlja az eddigi világkiállításokat.

A kiállítást megnézték a nemzetközi konferencia magyar tagjai is, Apponyi Albert gróffal az élükön, összesen mintegy hatvanan, kik rendkívül fényes fogadtatásban részesültek úgy New-Yorkban, mint Szt-Louisban.

Kóburg Lujza hercegnő szökése.

Az Isten gyermekekkel is megáldotta *Lujza* hercegnőt, *Stefánia*, *Lónyay* grófnő testvérnénjét, de azért a rendes családi életével nem volt megelégedve. Ezért otthagya az édes családi otthont és megszökött *Mataschich* Gézával. Először örültek nyilvá-

pán háboru kitörésekor a háboru színhelyére vezette, látni akarta a modern tengerészet hadigépeinek emberirtó munkáját, hogy csodás esztétikával az emberiség okulására ezt is megörökítse. Ott volt 1904. április 13-án a „Petropavlovsk” vezérhajón, amely felrobbant s Verescsagin teteme fölött összecsaptak a Sárgatenger hullámai. Művészi egyéniségének megfelelő vértfagyasztó katasztrófában lelt halált. — *Lenbach* Ferenc, hírneves német arcképfestő meghalt Münchenben. — *Csehov* Antal, az oroszok legnépszerűbb elbeszélője. *Waldeck-Rousseau*, volt francia köztársasági miniszterelnök és *György* Szászország királya.

A béke angyala lebegjen az elhunytak porai fölött.

Jézus megszületett.

Az országos növénytermesztési kísérleti állomás a deliblati homoki szőlőkben 1902 tavaszán kezdeményezett műtrágyázási kísérletek eredményei megerősítik ez állomás azon eddigi tapasztalatait, hogy immunis szőlőkben tisztán csak műtrágyázással, a humus szaporítása nélkül is hathatósan lehet a terméseket fokozni; bizonyítják ezen kísérleti eredmények azt is, hogy ily szőlőkben az istállótrágya mellett is figyelembe vehető módon érvényesül a kálfoszfátrágya, amiért a vele való kísérletezés még a rendszeres istállótrágyával ellátott homoki szőlőkben is ajánlható.

Gazdasági kereskedelmi és ipar-bank Részv.-Társ.

Budapest, Muzeum-körút 19.

BANKOSZTALYA

nyján törlesztéses jelzálogkölcsönt földbirtokokra, továbbá városi bérházakra legelőnyösebb feltételek mellett és leggyorsabban bonyolít le az érték legmagasabb arányáig. Megkeresésnél beküldendő a telekkönyvi kivonat és kataszteri birtokiv.

VÁLTÓ-

kölcsönt gazdáknak, birtokosoknak, gazdatiszteknek,

KÖLCSÖNT

sorsjegyekre, értékpapírokra és vidéki takarékpénztári részvényekre a legelőnyösebb módon eszközöl.

GÉPOSZTÁLYA

utján szállít c-akís elsőrendű gyártmányban legkedvezőbb fizetési feltételek mellett:

Gazdasági gépeket,
Gőzcséplő-készleteket,
Tolókerek-rendszerű vetőgépeket,
Egyetemes acél-ekéket,
Gazdasági malomberendezéseket,
Tejgazdasági gépeket,
Fűrészyári berendezéseket,
Szecskavágók,
Répavágók, Morzsolók, Darálók.
Árjegyzék, költségtetés, szakszerű felvilágosítás ingyen.

Gazdasági egyesületeknek, valamint közösi szövetkezeteknek tömeges megrendelésnél rendkívül kedvezményes árak és feltételek.

„AGRARIA“

magyar gépforgalmi részvény-társaság
a szab. osztr.-magy. államvasut-társaság
resiczai mezőgazdasági gépgyárának
vezérügynöksége

Mezőgazdák különös figyelmébe!

EGYETEMES ACZÉLEKÉK.

Tiszta aczélanyag
saját hámorainkból.

Eltörhetetlen tégelyaczél-ekéfej.
Pánczélaczél-kormánylemez.
Magasított aczél-ekéfej.
Porvédő kerekek.
Aczél gerendely.

Csak kitámasztott nyeregkerettel bíró taligát szállítunk.

Ekegyártás terén legelső rangú magyar gyártmány felülmúlja még a legnevezetesebb idegen gyártmányokat is.

Kérjük árjegyzéket, mivel ez az összes talajművelőgépeket terjedelmesen ismerteti és egyáltalán a talaj alapos megmunkálására terjedelmes, szakszerű és minden gazdának értékes felvilágosításokat nyújt és díjmentesen küldetük.

Rövidített levélcím:

„AGRARIA“ Budapest, V., Váci-ut 2.

Sürgőnyczim: „AGRARIA“ Budapest.

MULATTATÓ

Karácsonykor.

Legyen az égbolt arca szép, derült,
Csillagokkal kirakva mindenütt,
A hold mosolygva hintse szét sugarát,
Könnyű lepel se', költ se' följe vállát,
Karácsony éjszakáján!

Tiszta legyen, palyolavíg lefujt,
Gyémánt kavicsaival a tejt,
Üdvözlétül az angyal táboroknak,
Fel és alá kik ezen járni fognak,
Karácsony éjszakáján!

A vándor, hogyha rásötétedett:
Leljen szivélyes, nyájas tűzhelyet.
S ott asztalához becsülvén a gazda,
A legpuhább nyughelyet neki adja,
Karácsony éjszakáján!

Kis házikók, nagy paloták felett,
Közös angyal viraszszon: szeretet!
Legyen nyugodt a nagyok szive-tája,
— Kivartó a szegények tüzi fája,
Karácsony éjszakáján!

S koldus legyen bár, vagy erős király,
Miton az álom majd feléje száll:
Az Ur iránt, ki mindnyájunk királya,
Jusson eszébe egy sóhajnyi hála,
Karácsony éjszakáján!

Felejtse a farkar: hogy mi je síncs,
A rab: kezén, hogy súlyos a bilincs,
Sehol a messzi, széles föld határán,
Szív egy se legyen elhagyatva, árván,
Karácsony éjszakáján!

Ha lenne mégis, kinek éberen,
Balzsam sebére sehol sem terem, —
Fordulva a szeretet Istenéhez:
Álma legyen legalább boldog, édes
Karácsony éjszakáján!

Szabolcska Mihály.

A hiaojani csata.

(Folyt. és vége.)

A hordágyak szakadatlanul érkeznek. Hármával, négyesével is. Az udvarnak a ház felé eső részében tázas sürgés-forgása a fehér ruhás, véres, meghajlott alakoknak egy-egy sebesült körül. Kötelek járnak kézzől-kézre, kárminszerű patak esőrgedez a földön, vértől súlyos vá-zondarabok hullanak. Néha-néha, amint a fehér alakok egy pillanatra sietválnak, szétvágott, összomarcangolt, a piros életnedvnek a megnyitott meztelenségeket, hamuszürke alakokat látok. A markok göcsösen tapadnak a

hordágyok rudjaihoz, de egy kiáltás, egy felsírás, egy szó nem sok — annyi sem hallható. A fájdalom kíerzik a hosszú sóhajtásokból, a mellkasok lázas emelkedéséből, eséséből; összeszorított fogakkal, szélesre meredt szemekkel viselik a sebesültek a gyors és kegyetlen gyógyítást amely felnyitja, kimossa, összevarja a sebeket. Megmaradnak hősöknek a fájdalom ellen való küzdelemben is.

Öreg, érdemrendes doktor vezeti a kórházat. Korrekt franciasággal üdvözlő és rögtön széket hozat nekem. Elmondja, hogy ma reggel már 92 sebesültet hoztak csupán az ő állomására. Valamennyi a srápnél áldozata. Az ütközet roppant véres. A legnehezebb veszteségek a gyalogságot érték. Hat gyalogrohamot vert már vissza az ellenség: kétezer halott. És mindent a megszokott nyugodtsággal beszéli az öreg doktor, mintna egész más hadseregről, egész más esetről volna szó, amelyet már hosszú évekket ezelőtt vívtak.

Három napja, még békés kínai parasztesalád lakott ebben a házban. Még ott hevernek a bálványok a butorokon, vagy összetörve a földön, a medencék, gázcsomók között. A falakon házi istenségek bizarr képei, szent felírások, amelyek vörös papíron, szerencsét hoznak a házra. Szép fehér macska alszik a padkán, a földön pedig, nyitott orvoságos szekrények, kárból- és jodiform-szag között egy esomé apró cica játszadozik.

Az a sebesült tüzér, akinek hordágyát idáig követtem, az ápoló-katonák keze közé kerül. Hasán fekvő a hordágyon, még mindig mosolyog, amikor a véres ruhát lehúzzák róla. Megkérdezem az orvost, miért nevet. Egy pár szót váltanak, aztán a doktor franciául feleli:

— Az ülökjén sebesült meg gyengén, azon mulat.

Ott hagyom a kórházat és nagy kerülővel, hogy a tűz vonalba ne kerüljek, indulok vissza a csataterre. Az ösvény egy-egy domb mellett vonul el, azon kínai sirbölt, sárga zászlóval rajta. A municiószállító csapatok jele ez. Ötven töltegykocsi áll itt egy sorban, a legénység pihenőt tart és étkezik. Az eső megszűnt, én is leülök és egy darab csokoládét veszek elő. Hamar takarót hoznak, nehogy a nedves földön meghűtsem magam. Kíváncsian állnak körül. Egyikük egy darab kétszersültet vesz elő a zsákjából és japáni szertartásossággal megkínál vele. En cigarettákat osztogatok és azzal szent a barátság. Nagyokat nevetnek, mikor nem értem meg a szavukat, ami tiz között kilenceszer történik, vagy pedig valami nyelvbéli baklövést csinálók, ami minden szavamnál megesik. A csupaszarú kis emberkék olyanok a vigságukban, mint egy csapat kiránduló gimnazista.

Egyszerre azonban elhalgatnak, füleiket hegyezik, felugrálják. Az ágyuszó megenyhült és messziről, a puskaropogás közepette, mint egy szélroham üvöltése, hosszas ordítás hallatszik. Felismerem és talpraugrom: nagy tömeg kiáltása ez, a sokaság hangja.

— Dosi masita? Mi történt? — kérdezem.

— A banzáj!

A gyalogroham. Felrohanunk a dombra és a lovak hátáról a sirbölt tetejére mászunk. Kétezer méternyire tőlünk az orosz állások és innen is látom, hogy kétfős sáncvonal védelmezi őket. A külső a dombok innesső lejtőjén, a belső a dombsor gerincén. Mind a kettő elhagyottnak látszik. A messzelátón keresztül azonban egyszerre csak látom, hogy a külső sáncvonal szürke pontokkal megeléknül. Mi ez? Ellenroham? Nem. Az oroszok nem várják be a bajonett-támadást, hanem a második, magasabb sáncvonal mögé szaladnak.

Szakadatlanul szól a csatakiáltás. Nemesak a rohamban résztvevő katonák kiáltanak. Az egész embertömég, a fű között meghuzódó tartalékozredek, az ágyuk legénysége, mind, mind. Széles, ellenállhatatlan, földet reszkető bögés ez. Mintha minden ember a hangjában odaküldené az akaraterejét a sáncokra. A rohadó embereket buzdítja, kíséri az egész hadsereg lelke. Valami hatalmas reszketés, valami misztikus, kimondhatatlan van a levvegőben. Ugy látom, hogy az első sáncvonalat elfoglalják a japániak, de a másodikhoz már nem érnek el. Felfedezhetetlen orosz ágyuk srápnelt szórnak a támadók közé. A japáni mitrailleuse-ok golyófelhőket okádnak. Mindhiába. A hetedik meghiusult roham... És ekkor a nap keresztültör a felhőkön, hogy lenyugvása előtt még bevilágítsa a harcteret.

Este hat óra van. Visszaindulok a szállásomra. És utközben elgondolom, hogy én a nagy csatának csak egy morzsáját látom, hogy hatvan kilométernyi vonalon csaknem nyégyszázezer ember ugyanezt a rettenetes színjátékot játszsza...

Másnap, szeptember 1-én hajnalban, amiut lakásomból kilépek, vezérkari ezredessel találkozom, aki kíséretével a Sahó felé nyargal. Ujságokat kérdezek tőle:

— Az éjszaka — feleli — valamennyi ellenséges pozíciót elfoglaltuk. Negyvenhatórás harc után. Az ellenség rendetlenül vonult vissza.

— A város felé?

— Részben Liaoján felé, részben a hegyek felé — és lovagló ostorával keletre suhint.

— Kuroki ellen?

— Igen, Kuroki ellen.

— A helyzet súlyos, ugy-e bár?

— Most majd ott folytatjuk az ütközetet. Ami csapataink már sorakoznak az előrenyomulásra.

Képeinkhez.

Madonna a gyermekkel. (Festette és IX. Pius pápának ajándékozta Butics Zsigmond püspök, apát korában.) Butics Zsigmond kassai püspök egy gyönyörű képét mutatjuk be e szent napon, melyet még apát korában festett és ajándékozott IX. Pius pápának. A képen áhitat és szeretet van, mely megszállja a reátekintő ember lelkét. Oly magasztos, oly dicső Mária alakja, Magyarország védasszonya, hogy ajkunk akaratlanul is azt susogja: *üdvöz légy!*....

A szárított sertéstrágya

a legkitünőbb és legolcsóbb trágyanem.

Állami szőlészeti és gazdasági tanintézeti kísérleti telepeken rendkívül előnyösnek bizonyult. Számtalan nagybirtokon fényes eredménnyel bevezetve. Aránlattal, felvilágosítással, elismerő nyilatkozatokkal készséggel szolgál:

Budapest-Kőbányai trágyaszárító-gyár, Budapest, IX. kerület, Üllői-ut 21. szám.

Értesítés!!

1905 évi nagy árjegyzékünk megjelent és azt érdeklődők részére költség- és díjmentesen készsággel megküldjük. Ezen árjegyzék gazdaságok részére egy értékes tanácsadó s az általános gazdálkodás körül előforduló gépszükségletnél szakszerű utbaigazítást nyújt.

Kitünő tisztelettel

„AGRARIA“

magyar gépforgalmi részvénytársaság
igazgatósága.

Sürgöny-, vagy
rövidített levél-

czim : **„AGRARIA“ Budapest.**

Gazdák Biztosító Szövetkezete

BUDAPEST, VIII., Baross-utca 10. szám, II. em.

Alakult 1900.

Biztosítéki alap:	
Kormány hozzájárulásával	400,000.— kor.
Alapítványok	1,270,000.— kor.
Tartalékok	255,200.03 kor.
Összesen	1,925,200.03 kor.
1901. évi fölösleg	90,349.— kor.
1902. évi fölösleg	59,782.26 kor.
1903. évi fölösleg	109,531.73 kor.

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyiszintén az ember életére, különféle mérdozatok szerint.

Az üzlet-eredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek és az 1901. évi üzletfeleslegből úgy a tűz-, mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4 százalékos díjvisszatérítést kaptak.

Az 1902. évi fizet feleslege közgyűlési határozattal tartalékba helyeztetett.

Biztosítási ajánlatok benyújtandók közvetlenül vagy a képviselők közvetítésével. Nyomatványokkal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál az igazgatóság.

Sürgőnyczim: Consum, Budapest. Telefon: 25—02.

Magyar Élelmiszer-Szállító Részvény-Társaság

Budapest, V., Nagy-Korona-utca 17. sz.

ÜZLETÁGAK: =====

Szállítási osztály: baromfi-, tojás-, vad-, vaj-, gyümölcs- és főzelékküldemények után, ha a társaság neve alatt kerülnek feladásra jelentékeny szállítási kedvezményeket folyósít. A szállítmányozásra vonatkozó mindennemű kérdésekben (fuvardíjak, utirányok stb.) készséggel nyújt felvilágosítást. **Kiviteli osztály:** A társaság berlini fiókja mindenféle élelmi cikkek bizományi értékesítését elvállalja. Az árukra előlegeket is folyósít. **Sertésbizományi osztály:** A ferencvárosi sertésvásáron elvállalja hízott sertések bizományi értékesítését.

— Közelebbi értesítéseket a társaság igazgatósága ad. —

„Agraria“ Erőtakarmánygyár R. T., = Budapest, = VI., Lehel-utca 8. sz.

Girószám a Magyar Általános Hitelbanknál. — Postatakarékpénztári clearing- és chequeszámla 11752. szám. Sürgőnyczim: ERŐTELEFON, Budapest. Telefon (interurban) 33—17. szám.

Ajánlja „Agraria“ védjegyyel ellátott, kettős minőségű, sajtó gépjárművel gyártott **ERŐTAKARMÁNYT.**

Az áru kapható vasúthoz szállítva 50 kgos zsákokban, védjeggyel ellátva.

A gyártás: **KÜHN GYULA dr.** balkei gazdasági egyetem igazgatójának módszerei szerint történik. A takarmányhoz szükséges összes nyersanyagot, mint búzakarpat, malátacsírá, repce-, napraforgó-, lenmag- és tökmagpogácsát elsőrendű és kiemelkedő magyar gyárakból szerezzük be. A cukorszörpöt szintén csak elsőrendű és kizárólag magyar, u. m. szerencsi, mezőhegyesi, haposvári és botfalvi cukorgyáraktól vásároljuk.

Gyártmányaink: „Agraria“ A. lótakarmányozásra, dus malátacsíra-tartalommal. „Agraria“ B. göbolyhizlásra, dus repcepogácsa-tartalommal. „Agraria“ C. tehénészethez, dus tökmagpogácsa-tartalommal. „Agraria“ D. sertéshizlásra, dus árpadara-tartalommal. „Agraria“ E. juhtakarmány, dus cukorrépaszelet-tartalommal.

Állandó vevőközönségünk a m. kir. földművelésügyi és vallás- és közoktatásügyi minisztérium iradalmi, valamint az ország legelső iradalmaitól elismerő-okmányok általunk rendelkezésünkre, melyek bárki által megtekinthetők központi irodánkban.

A kereskedelemügyi m. kir. minisztérium 142785 — CI 1904. szám alatt kelt rendelete értelmében, tekintettel a takarmányhiányra, gyártmányunk szállítására a kivételes díjtétel alkalmazását rendelte el.

A ZALATNAI kénkovand-ipar r.-t. Brassói kén- és műtrágyagyára ajánlja legjobb minőségű mindennemű

Műtrágyáit

a t. cz. gazdaközönség becses figyelmébe. Ajánlatokkal készséggel szolgál a Központi Iroda, Budapest, IV., Mária Valéria-utca 7.

Kedvezmény a „Független Ujság” előfizetőinek.

URAMBÁTYÁM

az egyetlen magyar társadalmi és családi lap. XX. évf. élelmez. XX. évf.

Pompás rajzok, magyaros humor, krónikás adomák!

Felelős szerkesztő: Erdélyi Zoltán.

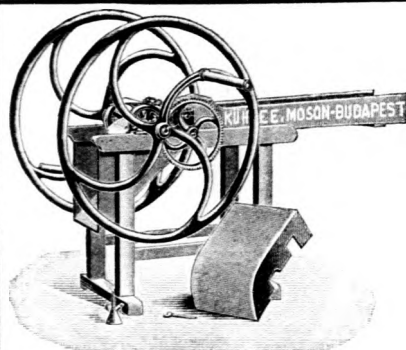
Előfizetési ára: egész évre 16 korona.

Lapunk előfizetői kedvezményes áron, évi 8 koronáért rendelhetik meg.

Tessék mutatványszámot kérni!

KIADÓHIVATAL:

Budapest, IX., Üllői-ut 25. „Patria”.

Főraktár:

BUDAPEST, VI., Váci-körút 57/a. sz. Bevált hirneves

Legújabb, könnyű hajtású, egyszerűen kezelhető és nagy munkabírású

„TUBULÁR“ tejfőlöző gépek kézi- és gőzhajtásra, Szecskavágó és répavágó gépek elismert gondos kivitelben készülnek

KÜHNE E. mezőgazdasági gépgyárában **MOSONBAN.**

Kiváló munkabírású „RAPID“ darológépek és TENGERRI MORZSOLÓK kézi- és erőműhajtásra.

=====**Burgonyamosó és osztályozó gépek.**=====

Takarmánytűllesztők, teljes takarmánykamra berendezések.

Ekók, boronák, rosták, konkolyozók.

=====**„MOSONI DRILL“** tolokerekes rendszerű sorvetőgépek.=====

TIZENEGYEDIK ÉVFOLYAM.

Egy magyar ember sem nélkülözheti a legolcsóbb és legjobb
magyar heti ujságot, a

„FÜGGETLEN UJSÁG“

társadalmi és mezőgazdasági képes hetilapot,

a „Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének“

hivatalos közlönyét a magyar gazdák számára.

Felelős szerkesztő: **SZILASSY ZOLTÁN**, az orsz. magyar gazd. egyesület titkárja.

Földbirtokosok, bérlők, gazdatisztek, kispapok, iparosok és
magánzók egyaránt haszonnal és élvezettel olvashatják

a „**FÜGGETLEN UJSÁG**“-ot,

a magyar gazdaosztály igaz barátját.

Előfizetési ára: Egy évre 8 korona. Félévre 4 korona.

A „*Független Ujság*“ a magyar polgári osztály, kispapok, kisiparosok érdekeiért küzd, és a tisztességes munka megvédelmezését sürgeti. *Gazdasági cikkei* a folytonos tökéletesedésre adnak utmutatást, *szépirodalmi közleményei* a szív nemesítésén, az elme szórakoztatásán kívül, a *valódi magyar nemzeti szellemnek és vallásos irányynak* istápolását és terjesztését tüzték ki feladatuknak.

A „**FÜGGETLEN UJSÁG**“-ot a legelső magyar írók írják.

Szépirodalmi részének munkatársai: *Bárony István, Buday Barna, Hegedűs András, Magyar Gyula, Péterfy Tamás, Petrus Jenő, Pósa Lajos, Tarcsafalvi Albert*. Lapunk szövetkezeti és gazdasági részének munkatársai: *Balogh Elemér*, a «Hangya» vezérigazgatója, *Baly Kálmán*, urad. kasznár, *dr. Bernát István* közgazdasági író, *Matlaszkovszki Tádé* gazdasági író, *Cserhádi Sándor*, gazdasági akad. tanár, *Csernay Ödön* író, *Hajdu István*, uradalmi kasznár, *Hosszu Albert*, földmívelési iskolai tanár, *Hreblay Emil*, m. kir. állattenyésztési felügyelő, *Jankó Szilárd, Jeszenszky Pál*, orsz. magy. gazd. egyleti titkár, *Kerpely Kálmán*, gazd. tanintézeti tanár, *Löherer Andor*, közgazd. író, *Praznovszky Ágost*, urad. kasznár, *Rovara Frigyes*, urad. igazgató, *Rubinek Gyula*, országos magyar gazd. egyes. titkár, *K. Ruffy Pál*, uradalmi főtiszt, *Sporzon Pál*, gazdasági tanint. tanár, *Stanchich Béla*, az Országos Központi Hitelszövetkezet ellenőre, *Száhlender Gyula*, urad. építészeti intéző, *Szalay János*, m. kir. állattenyésztési felügyelő, *Szilassy Zoltán*, o. m. g. e. titkár, *Sztankovics János*, gazd. tanint. ig. tanár, *Drucker Jenő dr.* a „Borászati Lapok“ szerkesztője.

A „*Független Ujság*“ képeit a legelső magyar
művészek készítik.

Levélzsekrényében minden kérdésre megbízhatóan és pontosan válaszol.

A „**Független Ujság**“ olcsóságával (egész évre 8 korona
félévre 4 korona) főleg a szerényebb
viszonyúak igényeinek felel meg, de a legkényesebb igényeket is kielégíti.

Előfizetési pénzek a kiadóhivatalba, (Bpest, IX., Üllői-ut 25. Köztelek) küldendők.

1904. évi forgalom: 22,000 bál.

Felhívjuk a t. c. gazdaközönség figyelmét
a budapesti

gyapju-aukeziókra

melyek minden évben július és szeptember hónapokban tartatnak meg.

Az aukeziókra felküldött és „Gyapjuárverési vállalat Budapest Dunaparti teherpályaudvar“ czimzett gyapju-küldemények a M. Á. V. összes vonalain tetemes díjkedvezményben, valamint ingyen raktározásbnn részesülnek. Bejelentéseket elfogad és mindennemű felvilágosítással szolgál:

HELLER M. S TÁRSA

GYAPJUÁRVERÉSI VÁLLALAT

Budapest, V. ker., Erzsébet-tér 13. szám.

Legjobb és legolcsóbb

gazdasági takaréktűzhely

a Munkácsy-féle szabad. és a nm. földmivelésügyi ministerium által 600 koronás első díjjal kitüntetett takaréktűzhely. Megrendelhető

MARKHÓT JENŐ

magánmérnök műszaki irodájában

Budapest, VIII., József-körút 36. Műhely VI., Sziv-u. 3—7.

Alfa-Separator Részv.-Társaság

BUDAPESTEN

VI., ker., LOMB-UTCZA II. szám. 57

Tejgazdasági gépgyár

Tejgazdasági eszközök és gépek gyártása.

Tejszövetkezetek és telepek berendezése.

Árjegyzékek, tervek és költségvetések díjmentesen.

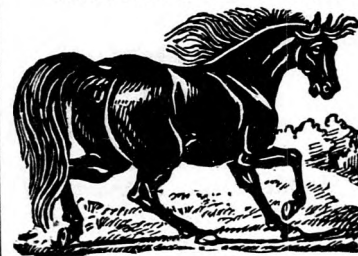
Alfa Laval Separatoraival eddig több mint 500 első díjat nyertek. — Évi gyártás körülbelül 45000 darab.

Párisi világkiállítás „Grand Prix“ 1900.

KWIZDA-féle RESTITUTIONSFLUID

cs. és kir. szabáalmazott mosóvíz lovak számára.

1 üveg ára K 2.80.

Negyven év óta van használatban az udvari istállóban s a legnagyobb katonai és polgári istállóban is lovak izmai erősítésére, fárasztó menetek előtt és után ficzomodásoknál és az izmok merevedésénél stb. a lovat a trainingben bámulatos eredmények felmutatására képesíti.

Főraktár:

Valódi csak ezen védjeggyel ellátott.
Kwizda Ferencz János cs. és kir. osztr.-magy., kir. román és bolgár hercegi udvari szállító

kerületi gyógyszerész Kornenburgban, Bécs mellett.

SZUPERFOSZFÁTOT,

Stassfurti kainitot szavatolt 12,40% tiszta káli = 23-24% kénsavas káli tartalommal,

Stassfurti kálitrágyasót szavatolt 40% tiszta káli = 74-76% kénsavas káli tartalommal,

Kovasavas-kálit (dohánytrágyázásra) továbbá mindennemű egyéb

Műtrágyaféléket, azonkívül

Rézgáliczot (98-99%) elismert kitűnő minőségben szállít a

„Hungária” műtrágya, kénsav- és vegyi-ipar részvénytársaság

BUDAPEST, V., FÜRDŐ-UTCZA 8.